

กบฏแมนฮัตตัน

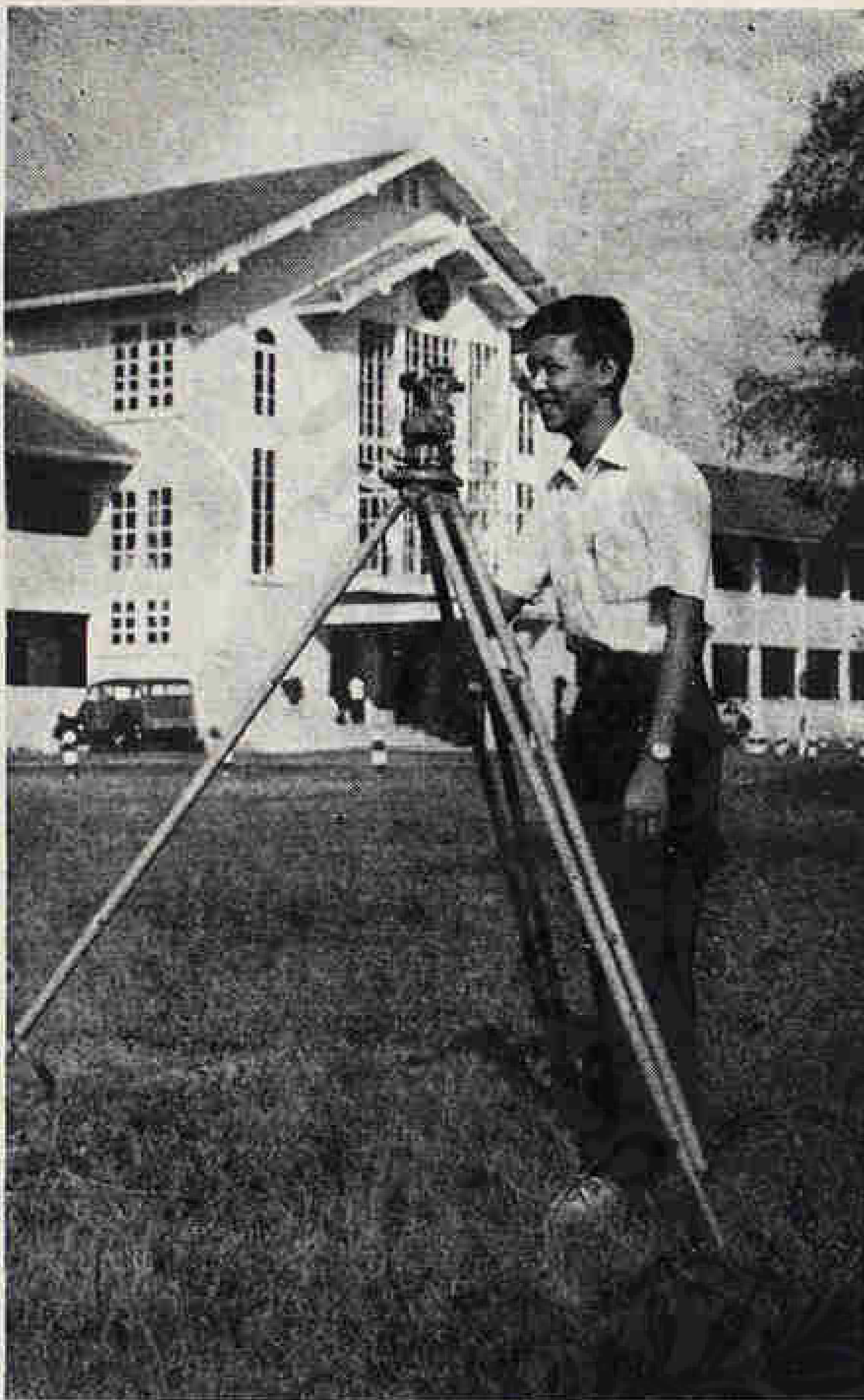
พิมพ์เป็นอนุสรณ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ
นายบรรพต เอ็มส์อาด
นักสำรวจวิชาการภาคเทคนิค

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม
วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๕

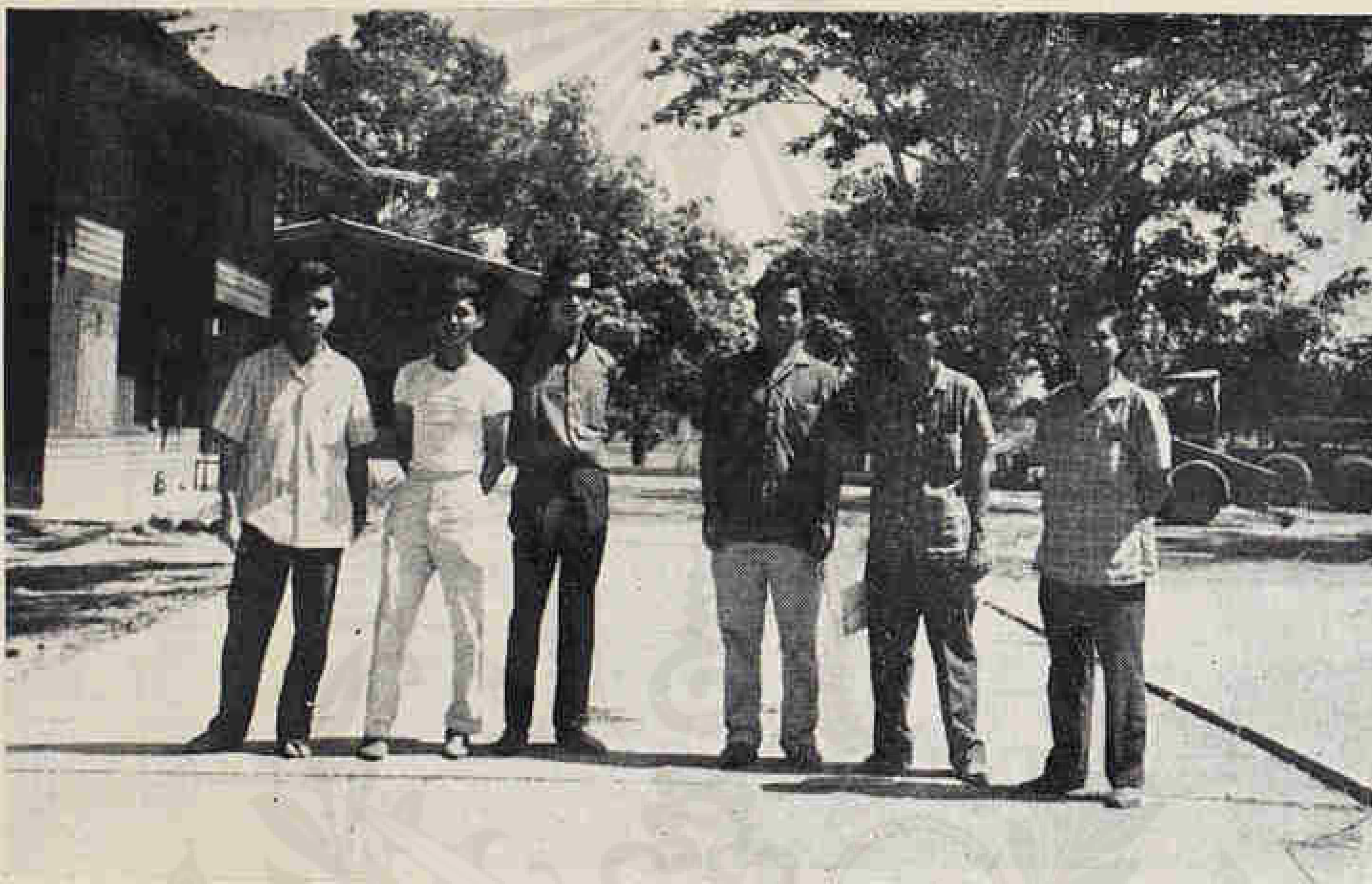

บรรพต เอมส์ฮาท
ชาติ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๘๔
มต ๒๑ เมษายน ๒๕๐๕

นายบรรพต เอมส์อาด
ระหว่างการศึกษ

นายบรรพต เอ็มส์ฮาก
เมื่อปฏิบัติงานที่เขื่อนอุบลรัตน์

ประวัติ

นายบรรพต เอมสอาด เกิดเมื่อวันที่ ๓๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นบุตรคนเล็กของ น.ต. เซอ เอมสอาด ร.น. และนางชิต เอมสอาด ขณะนั้น คุณพ่อย้ายไปรับราชการ ณ สถานีทหารเรือสัตหีบ เมื่ออายุได้ ๓ เดือน ญาติผู้ใหญ่ตั้งชื่อให้ว่า "บรรพต" เพราะบ้านที่เกิดตั้งอยู่บนภูเขาสัตหีบ ส่วนที่ ๆ เรียกชื่อเล่น ๆ ว่า "หมู" มีพี่น้องบิดามารดาอีก ๔ คน ตัวเองเป็นน้องสุดท้องคนที่ ๕ ปัจจุบันที่ ๆ ยังมีชีวิตอยู่ทุกคน คือ

๑. อำพัน เอมสอาด (ชาย) รับราชการเป็น น.ล.จ. คมนาคม บ้านไผ่
๒. ประไพพรรณ เอมสอาด (หญิง) สมรสกับ นายประภิต จันทร์ลุตศัน
๓. ประภาภรณ์ เอมสอาด (หญิง) สมรสกับ ร.อ. อาเนติ นาวิทรานนท์ ร.น.
๔. อำพร เอมสอาด (ชาย) รับราชการอยู่ที่สถานีทหารเรือสัตหีบ

ในด้านการศึกษา ได้เริ่มเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนอนุบาลใกล้ ๆ บ้าน พออายุได้ ๕ ขวบ จึงเข้าเรียนในโรงเรียนของทหารเรือ คือ โรงเรียนสถานีทหารเรือสัตหีบ ซึ่งต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น โรงเรียนสิงห์สมุทร เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนนี้แล้ว จึงได้เข้าศึกษาต่อวิชาช่างสำรวจ ที่วิทยาลัยเทคนิค พระนคร จนจบหลักสูตร ๕ ปี

ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้เข้ารับราชการ ณ การพลังงานแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ งานราชการที่ปฏิบัติ ได้แก่การสำรวจภาคพื้นดินเพื่อทำแผนที่บริเวณนิคมสร้างตนเอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น การสำรวจและทำแผนที่โครงการพัฒนาแม่น้ำปัดคานี้ และในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้รับคำสั่งให้ไปทำการสำรวจเพื่อจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างให้กับราษฎรที่ต้องอพยพออกจากบริเวณอ่างเก็บน้ำ ตามโครงการพัฒนาแม่น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ครั้นแล้ว ในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๐๘ ได้ออกเดินทางจากสำนักงานโครงการพัฒนาแม่น้ำพอง เพื่อไปปฏิบัติงานที่อำเภอนอนสึง เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. ได้มาลงเรือหางยาวที่เขื่อนอุบลรัตน์ ขณะนั้น คลื่นลมในอ่างเก็บน้ำราบเรียบเป็นปกติ แต่เมื่อเรือแล่น

ออกจากเขื่อนไปได้ประมาณครึ่งชั่วโมง ก็เกิดพายุฝนอย่างแรง และมีลูกเห็บตกอย่างหนัก เครื่องเรือโคตบลงและไม่สามารถจะตัดเครื่องได้ออก เรือจึงลอยไปติดต้นไม้กลางน้ำ และล่มลงทันที นายบรรพตและเพื่อนร่วมเดินทางจึงเกาะต้นไม้ยืนอยู่พักหนึ่ง เมื่อเห็นว่ามืดมากเข้า และพายุฝนยังไม่มิตีท่าจะสงบ ในที่สุดจึงตัดสินใจว่ายเข้าหาฝั่งโดยต่างคนต่างช่วยตัวเอง เพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ได้ช่วยขนสิ่งของติดตัวทั้งหมด แต่นายบรรพตเองได้สูญหายไป ต่อมาจึงได้พบว่า ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว โดยจมน้ำอยู่ไม่ห่างจากต้นไม้ที่เคยเกาะอาศัยนั้นเท่าไรนั้น อายุเมื่อถึงแก่กรรมได้ ๒๕ ปี กับ ๘ เดือนเท่านั้น

มรณะกรรมของนายบรรพต เอ็มสอาด ระวังไปปฏิบัติหน้าที่ราชการครึ่งปี เป็นที่เศร้าสลดและเสียตายอย่างสุดซึ้งแก่บรรดาเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา พ่อ แม่ พี่และญาติทุกคน เพราะนายบรรพต ยังเป็นโสด เป็นคนหนุ่ม รูปร่างสง่า หน้าตาคมสัน เป็นคนฉลาดและขยัน มีจิตใจสนุกสนานร่าเริงเป็นนิตย์ โดยเฉพาะ กับเพื่อนฝูง มีความโอบอ้อมอารีและช่วยเหลือความเดือดร้อนอยู่เสมอ จึงเป็นที่รักใคร่ของมิตรสหายทุกคน ในด้านการทำงาน ก็ปฏิบัติราชการด้วยความเข้มแข็งอดทนและเสียสละ ผู้บังคับบัญชามักจะชมเชยในผลงานอยู่ตลอดเวลา ในครอบครัวนั้นก็เป็นที่รักอย่างยิ่งของพ่อแม่และพี่ ๆ เพราะเป็นน้องเล็กคนสุดท้าย

นายบรรพต เอ็มสอาด ได้จากโลกนี้ไปแล้ว จากผู้บังคับบัญชาที่เคารพนับถือและเคยให้ความเมตตาเอ็นดูแก่เขา จากมิตรสหายที่เคยเห็นใจและสนิทสนมรักใคร่ จากพ่อแม่และพี่ ๆ ร่วมสายโลหิต จากไปแล้วในขณะที่เป็นคนดี กำลังกระทำความดี และจากไปท่ามกลางความรักความเสียตายของทุก ๆ คนที่อยู่หลัง

ขอให้วิญญาณของ บรรพต เอ็มสอาด ผู้จากไปแล้วด้วยกรรมดีในทุกประการนี้ จงประสบสุขในสัมปรายภพ ตลอดไปเทอญ.

คำไว้อาลัย

ข่าวมรณกรรมโดยกระทันหันของ บรรพต เอมสอาด ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าสลดใจอย่างยิ่ง เพื่อนข้าราชการในการพลังงานแห่งชาติอีกเป็นจำนวนมาก ก็คงจะรู้สึกเช่นเดียวกับข้าพเจ้า เพราะบรรพต เป็นข้าราชการที่ยิ่งใหญ่ มีความรู้ความสามารถและได้ร่วมงานด้วยกันมาเป็นเวลาหลายปี บรรพตเป็นผู้ขยันขันแข็ง มีมานะอดทน ขากบ้นและเอาใจใส่ในการทำงานเป็นอย่างดี แม้จะได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติงานในถิ่นทุรกันดารก็มีโดยย่อ คงตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเต็มสติกำลัง จนงานนั้นลุล่วงไปเป็นผลดีสมความมุ่งหมายของทางราชการ งานที่บรรพตได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติในครั้งสุดท้าย คือ การปฏิบัติงานสำรวจเขต ไร่ค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งเป็นงานอันสำคัญยิ่งของการพลังงานแห่งชาติ ที่ต้องอาศัยความเอาใจใส่และความสามารถของคนรุ่นหนุ่มเช่นบรรพต จึงทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามนโยบายเร่งรัดพัฒนาประเทศของรัฐบาลได้ ดังนั้น เมื่อบรรพตมาด่วนจากไปเสียเช่นนั้น นอกจากจะยังความตกใจ เศร้าโศกเสียตาย อาลัยรัก ให้แก่ครอบครัวเพื่อนฝูง ผู้บังคับบัญชา และผู้รู้จักมักคุ้นตลอดจนตัวข้าพเจ้าเองด้วยแล้ว ยังอาจกล่าวได้ว่าทางราชการ ได้สูญเสียช่าง ผู้เป็นกำลังสำคัญของการปฏิบัติงานดังกล่าวไปอีกด้วย แม้จะคิดว่า มนุษย์ทุกคนไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงความตายเสียได้ ไม่ช้าก็เร็วสุดแต่วาสนาชะตากรรม แต่ที่ย่อมจะอดเสียตายมิได้ ในเมื่อบรรพตเป็นคนหนุ่มที่มีความรู้ความสามารถยังจะรับใช้ประเทศชาติได้อีกมาก แต่ต้องมาด่วนถึงแก่กรรมเสียแต่เมื่ออายุยังน้อย ยังไม่ถึงเวลาสมควรเช่นนั้น

ขออำนาจกุศลกรรมที่บรรพตได้สร้างสมไว้ จงเป็นปัจจัยดลบันดาลให้บรรพตได้ไปสู่สุคติ
ภาพ ประสพแต่ความสุขเสวยอิฏฐารมณ์สมบัติในสัมปรายภพ เทอญ.

บุญรอด บิณฑสันต์

เลขาธิการ การพลังงานแห่งชาติ

๕ ๒ ๕
เมื่อนั้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาแผนกช่างสำรวจ จากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ได้สมัครเข้ารับราชการที่กรมพลังงานแห่งชาติ ๘ คน ในจำนวนนั้น ได้มีนายบรรพต เอมส์อาด รวมอยู่ด้วยคนหนึ่ง เขาและเพื่อนอีก ๓ คน ได้รับคำสั่งให้ไป ปฏิบัติงานด้านการสำรวจภาคพื้นดิน เพื่อหาแผนที่บริเวณนั้นคนสร้างตนเองนำพอง จังหวัด ชอนแก่น จากการสำรวจและทำแผนที่ครั้งนั้น ทำให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบว่า นายบรรพต เอมส์อาด ได้ปฏิบัติงานได้ดีคนหนึ่ง ทั้งในด้านการเขียนแผนที่และการทำวงรอบ ต่อมาได้ถูกส่ง ไปปฏิบัติงานสำรวจและทำแผนที่โครงการพัฒนาแม่น้ำปาดานี้ ครั้นในปี ๒๕๐๗ ก็ได้รับคำสั่ง ให้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสำรวจเพื่อจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้กับราษฎร ที่ต้อง อพยพออกจากบริเวณอ่างเก็บน้ำ โครงการพัฒนาแม่น้ำพอง และได้ปฏิบัติงานที่จังหวัดชอนแก่น เรื่อยมา จนกระทั่งประสบอุบัติเหตุและเสียชีวิตในที่สุด

นายบรรพต เอมส์อาด มีนิสัยชอบรักสวยรักงามและเป็นนักสะสมเครื่องแต่งกายด้วย ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ที่ โครงการพัฒนาแม่น้ำพอง เขามักจะมีเครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อ กางเกง แบบใหม่ ๆ และแปลก ๆ มาอวดเพื่อนฝูงเสมอ นับได้ว่าเป็นผู้ทรมเครื่องแต่งกายมากที่สุด ใน บรรดาเพื่อน ๆ ด้วยกัน ตอนเย็นวันหนึ่ง เพื่อน ๆ ซึ่งกลับจากการสำรวจมาด้วยกัน ภายหลัง จากที่อาบน้ำอาบท่าจะเข้าเมือง เห็นนายบรรพต ใส่เสื้อแขนยาว มลวดลายแปลกสวยงาม ลักษณะเป็นทางยาวหลายสี มีทั้งสีขาว ดำ น้ำเงินและสีแดงสลับกัน ที่แปลกมากที่สุด คือ เป็น เสื้อแบบปลายแขนพับเข้าข้างใน ทำให้ดูคล้ายกับว่า เสื้อที่ตัดมามีช่วงแขนยาวเกินไป จนผู้ สวมใส่ต้องพับส่วนปลายแขนเข้าข้างใน กับเพื่อนยิวเหยยกันหลายคน ตามปกตินายบรรพต ก็ เป็นที่รักใคร่ชอบพอรอบของบรรดาเพื่อนฝูงอยู่แล้ว ยังมีอะไรแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาอวดด้วยก็เลย ถูกกระเช้าหนักชน ตังแต่นั้นมา ไม่มีใครเห็นนายบรรพตสวมเสื้อดงนั้นอีกเลย เมื่อถูกถามว่า เมื่อไรจะใส่เสื้อผ้าตัวเก่าอีก เขาตอบว่า "ต้องเก็บแล้ว กลัวหาย"

นายบรรพต เอมส์อาด นอกจากเป็นนักสะสมเสื้อผ้าใหม่ ๆ แปลก ๆ แล้ว ยังมี คุณสมบัติพิเศษอีกอย่างหนึ่งที่จะกล่าวเสียไม่ได้ คือ มีฝีมือทางการประกอบอาหารชั้นเยี่ยม

เท่าที่ทราบ ครั้งแรกที่เขาแสดงฝีมือ คือ เมื่อคราวเบ็ดข้ายหน่วยงานย่อย เพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชดใช้ค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างท่าอากาศยานหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จะไม่ชอกช้ำว่าถึงชื่ออาหารที่เขาทำในวันนั้น เพราะมีหลายอย่างด้วยกัน แต่จะขอสรุปว่า ฝีมือปรุงอาหารในวันนั้น ทำให้บรรดาแฟนคดีใจ บางคนคิดใจถึงกับลงทุนติดตามไปพิสูจน์ฝีมือในต่างท้องที่ด้วย

ในด้านกรปฏิบัติงานของนายบรรพต เอ็มส์อาด เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร มีความมานะ อุตสาหะดี เป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้บังคับบัญชา ในระยะเวลาประมาณ ๓ ปีที่เขาปฏิบัติงานที่โครงการพัฒนาแม่น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แม้ว่าจะเป็นระยะเวลาอันสั้น แต่เขาก็ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้ศึกษามา เป็นประโยชน์แก่ราชการได้เป็นอย่างมาก

เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๐๘ เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. เศษ นายบรรพต เอ็มส์อาด ได้ออกเดินทางจากสำนักงานโครงการพัฒนาแม่น้ำพอง ไปยังอำเภอโนนสูง เพื่อเตรียมปฏิบัติงานในวันรุ่งขึ้น เขาและคณะได้เดินทางไปถึงเขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. เพื่อจะเดินทางต่อไปยังอำเภอโนนสูงโดยทางเรือ ผู้ที่ร่วมเดินทางไปด้วย มีนายสัมาน พิณสาย น.ส. ณะอบทอง และนายน้อย ผู้ขับเรือ เรือที่ใช้เป็นพาหนะเป็นเรือหางยาว จุประมาณ ๓๐-๓๕ คน ขณะที่จะออกเดินทางนั้น คลื่นลมในอ่างเก็บน้ำเป็นไปโดยปกติ ภายหลังที่ไตร่ตรองเพื่อน ๆ ที่ไปส่งแล้ว เรือก็ออกเดินทาง ครั้นเมื่อเรือของการพลังงานแห่งชาติออกเดินทางไปได้ประมาณครึ่งชั่วโมง ก็เกิดมีพายุฝนพัดอย่างแรง นายบรรพต เอ็มส์อาด ได้บอกให้นายน้อย ขับเรือเข้าหาฝั่ง ต่อมาเครื่องเรือได้ดับลง และไม่สามารถจะติดเครื่องใหม่ได้ ต่างคนเลยช่วยกันพายเข้าหาฝั่ง แต่เนื่องจากพายุฝนได้พัดแรงมาก ทำให้เรือสอยไปติดต้นไม้กลางน้ำ ซึ่งอยู่ห่างจากฝั่งประมาณ ๓๐๐ เมตรเห็นจะได้ ทุกคนได้ช่วยกันดันเรือออก แต่เรือได้ล้มเสียก่อน น.ส. ณะอบทอง นายน้อย และนายบรรพต จึงขึ้นไปเกาะอยู่บนต้นไม้ ส่วนนายสัมานได้เกาะอยู่กับต้นไม้ แต่ตัวได้แช่อยู่ในน้ำ ขณะนั้นเป็นเวลาทีพายุฝนยังพัดแรงอยู่ มีลูกเห็บตกหนัก อากาศเย็นมาก ลึกครู่ต่อมา พายุฝนค่อยเบาบางลงบ้าง ประกอบกับเป็นเวลามืดมาก นายบรรพต จึงได้ปรึกษากับเพื่อน ๆ และตกลงให้ทุกคนช่วยตัวเอง โดยการว่ายน้ำเข้าฝั่ง เพราะถ้าอยู่ที่ต้นไม้ต่อไป ก็ไม่แน่ว่าคลื่นลมจะสงบลงเมื่อไร ทั้งอากาศก็หนาวเย็นจนทนแทบไม่ไหว เมื่อตกลงกันแล้ว นายบรรพตได้ว่ายน้ำออกไปก่อน นายน้อยว่ายน้ำไปเป็นคนที่สอง ในเวลา

ต่อมา นายสมาน และ น.ส. ละเอียด ก็ออกว่ายน้ำตามไป เนื่องจากขณะนั้นมืดมาก และยังมีพายุนพัดอยู่ในอ่างเก็บน้ำ ทำให้ว่ายน้ำไปคนละทิศละทาง เมื่อนายสมาน นายน้อย และ น.ส. ละเอียด ขนมังได้ ก็ติดตามหานายบรรพต แต่ไม่พบ ทุกคนก็เข้าใจว่านายบรรพตขนมังได้ก่อน และคงกลับไปแล้ว จึงได้เดินทางกลับไปยังที่พักบริเวณเขื่อนอุบลรัตน์ ในตอนเช้าวันต่อมาได้ติดตามหานายบรรพต ทุกหนทุกแห่งที่คิดว่าเขาจะไป จนกระทั่งเวลาบ่ายก็ยังไม่ได้ข่าวคราว จึงได้ระดมคนงานประมาณ ๕๐ คน ลงมหาบริเวณที่เกิดเหตุ แต่คงไม่พบเช่นกัน ในตอนเช้าวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๐๘ บรรดาญาติและเพื่อน ๆ ทราบข่าว จึงได้ติดตามไปยังที่เกิดเหตุและค้นพบศพนายบรรพตอยู่ห่างจากคันไม้กลางนาที่เคยอาศัยเกาะประมาณ ๘๐ เมตร จึงได้ช่วยกันจัดการนำศพกลับมาบำเพ็ญกุศลตามประเพณี ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของนายบรรพต เอมสอาด ได้ถึงความเศร้าสุดอย่างสุดซึ่งแก่บรรดาญาติ และเพื่อน ๆ โดยเฉพาะผู้ร่วมปฏิบัติงานโครงการน้ำพอง ด้วยอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย ขอให้ดวงวิญญาณของนายบรรพต เอมสอาด แม้ว่าจะสถิตอยู่ในภพใด จงประสบแต่ความสุขล้ำลาภ ณ สัมปรายภพนั้นเทอญ.

สมาน สิทธิพิทักษ์

นายช่างเอก หัวหน้าโครงการน้ำพอง

สีปชัย ตะติษะรา มาขอให้เขียนคำไว้อาลัยแก่ บรรพต เอมส์อาด เพื่อนร่วมรุ่น
ร่วมสถานศึกษา และร่วมสถานที่ราชการเดียวกัน ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นครูและหัวหน้าแผนก
วิชาซึ่งเคยสอนและปกครอง บรรพต เอมส์อาด แต่เริ่มเข้างานสำเร็จการศึกษาไป

บรรพต เอมส์อาด เป็นเด็กดี ง่ายสอนง่าย เป็นคนพูดน้อย คุณสมบัติที่คิดเด่น
ก็คือ ยิ้มเสมอ ตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ศึกษาอยู่ บรรพต ๑ ไม่เคยทำอะไรให้เป็นที่เสื่อมเสีย
และก่อการป่วนหัวให้แก่ครูอาจารย์เลย เป็นตัวอย่างที่ดแทนนักศึกษา รุ่นน้อง ๆ ตลอดมา

เมื่อทราบข่าวการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของบรรพต ๑ อย่างคาดไม่ถึง บรรพตาคู
อาจารย์ ต่างตกตลิ่งไปตาม ๆ กัน โดยเฉพาะข้าพเจ้าเองมันงงไปหมด เพราะเริ่มปี ๒๕๐๘
ข้าพเจ้าต้องเลิกคนคิดไปถึง ๒ คน ในระยะใกล้ ๆ กัน และผู้ที่จากไปทั้ง ๒ คนนี้ เป็นนักศึกษา
รุ่นเดียวกันและเป็นคนดีทั้ง ๒ คน มีอายุในราชการน้อยมาก เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

การจากไปของบรรพต ๑ ในครั้งนั้น แม้จะเป็นสิ่งธรรมดาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ยอมเป็น
ที่อาลัยรักแก่บรรพตาคู อาจารย์ เครือญาติและมิตรสหายด้วยกัน ข้าพเจ้าในนามของครู อาจารย์
แผนกวิชาช่างสำรวจ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ๑ ขออธิษฐานให้ดวงวิญญาณของ บรรพต
เอมส์อาด จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

เจริญ ตฤประเสริฐ

วันนั้นรู้สึกตกใจมาก เมื่อได้ทราบข่าวร้ายของบรรพต แม่เพียงจ่าเรือถูกพายุขณะเดินทางไปปฏิบัติราชการ ลมลงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ และได้หายไปยังหาตัวไม่พบ เวลาล่วงเลยมา ๓ วันแล้ว มานั่งรู้สึกใจหาย และเป็นห่วงอย่างมากยิ่ง เมื่อนึกถึงเหตุการณ์ข้างหน้า นึกภาวนาให้ปลอดภัย อย่าได้ประสพเคราะห์กรรมเลย รุ่งขึ้นออกจนถึงโตรบชาวที่แน่นอน นำเสียชีวิต นำส่งสารอะไรอย่างนั้น ที่มาจากไป ก่อนวัยอันสมควร โดยมิได้เตรียม ไม่มีวันรู้ล่วงหน้า เรายังนึกว่าเป็นไปไม่ได้ ๆ เพราะเมื่อก่อนนี้เพียง ๗ วัน ก็เจอพายุกันที่กรุงเทพฯ ๑ ไม่มีกลางแสดงถึงชะตาร้ายอันใดเลย

บรรพต เป็นคนเรียบร้อย เป็นคนดี สุภาพ พุดน้อย ยิ้มเสมอ เป็นที่รักสนิทชิดเชื้อของเพื่อน ๆ ร่วมรุ่น, ร่วมงาน, ผู้บังคับบัญชา และผู้นอที่ใครรักคบหาสมาคมด้วย เมื่ออยู่ในสถานศึกษา ก็เป็นที่รักใคร่ชอบพอบของครูอาจารย์และเพื่อน ๆ เขาน่าจะอยู่เป็นทนายของบิดามารดา, ญาติพี่น้องไปอีกนาน ไม่น่ามาต้อนจากไป ไม่น่าถึงความเสียหายไต่กเศร้ายาอาดูร, ใจเบื้องหลัง

เราขอให้วิญญาณของบรรพต จงไปสู่สุคติเกิด มีสถานใดร่มรื่น, สุขสบาย, เป็นที่พักพิง, ไม่มีภัยร้ายรบกวน ขอให้วิญญาณจงได้ไปสู่สถานนั้น มีภพใด, ชาติใดที่เป็นจริงที่ดี, ที่ประเสริฐ, ไม่มีภัยร้ายรบกวน, ขอให้วิญญาณไปจุติในภพนั้น ชาตินั้นด้วยเถิด

ประทับแห่งชีวิตมาพลันดับวูบลง ดวงวิญญาณอันน้อยนิด ดุจแสงหิ่งห้อยวูบวาบอยู่ในห้วงรัตติกาล ล่องลอยหายไปสถานใดไม่ปรากฏ เพื่อน ๆ ก็ยังไม่ลืมเลือน ชีวิต, ความรัก ความสนิทสนมคุ้นเคยกันแต่หนหลัง จะหมอบกราบพระพุทธบูชา ณ สถานใด ก็จงปฏิบัติเถิด แม่เพียงสัก ๓ ครั้ง ก็ขอให้ระลึกถึงเขาบ้าง บรรพต ผู้เป็นที่รักของเพื่อน ๆ

พี่ ๆ และเพื่อน ๆ

ช่างสำรวจ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ฯ

ศิษย์เก่าสังหสัมพันธ์ ๖ รุ่นปี ๒๕๐๐ ก็มีบรรพตด้วยคนหนึ่ง บรรพตเป็นทุกข์ของเพื่อนทุกคน ทั้งชายและหญิง เพราะฉะนั้น เมื่อบรรพตจากไป ทุกคนมีความรู้สึกคล้ายกับว่าญาติที่สนิทคนหนึ่งจากไป คือไปนี้ ทุกคนไม่มีโอกาสเห็น ดวงตาอันเชื่องช้า ยิ้มอ่อนเก๋ ของบรรพตอีกแล้ว ถ้าดวงวิญญาณมีจริง ขอให้บรรพตรับรู้ไว้ด้วยว่า เพื่อนทุกคนยังอาศัยอยู่ ขอให้บรรพตจงไปจัดในภพอันสงบสันติเกิด

ศิษย์เก่าสังหสัมพันธ์ (๒๕๐๐)

การจากไปของหนู ได้นำความสลดใจมาสู่พวกเราทุกคนเป็นอย่างมาก ในฐานะเพื่อนซึ่งเป็นลูกน้าเค็มด้วยกับ เราเคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา หนูเป็นเพื่อนที่สนิทกับแดง และของเพื่อน ๆ มาก เราทุกคนยังอาลัยรักหนูและไม่เคยนึกเลยว่า หนูจะจากพวกเราไปกระชั้นหันอย่างนี้ แม้วันเวลาจะได้ล่วงเลยมาจนบัดนี้ หนูก็ยังอยู่ในความทรงจำของพวกเราทุกคนตลอดกาล ถ้าหากชาติหน้ามีจริง ขอให้หนูได้เกิดมาเป็นเพื่อนรักกับพวกเราอีก

ด้วยกุศลและคุณความดีที่หนูได้กระทำไว้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของหนูเพื่อนรัก ได้ประสพความสงบสุขในสัมปรายภพ เทอญ.

จากเพื่อนทุก ๆ คน
รัชชัย รัชตะนาวิน

จากหัวใจของพี่

บรรพต น้องรัก

เธอเป็นลูกคนสุดท้องของคุณพ่อคุณแม่ ที่พวกเรารักเธอมาก พี่ไม่นึกไม่ฝันเลยว่าน้องจะตบจากพวกเราไปเร็วถึงเพียงนี้ ขอให้น้องจงไปสู่สุคติเกิด ถ้าชาติหน้ามีจริง ขอให้เราได้มาร่วมเป็นพี่เป็นน้องกันอีก

อำพัน เอมสอาด

พตน้องรัก

พตเป็นคนรักเพื่อน ใจใจเพื่อนมาตั้งแต่เล็กจนโต ไม่เคยให้โทษและใส่ร้ายใครเลย มีแต่คอยช่วยเหลือเพื่อนเสมอมา แต่ถึงเวลาเกิดเหตุ ไม่มีเพื่อนอยู่ช่วยเหลือน้องบ้างเลย ช่างไรคร้ายและเป็นกรรมของน้อง พตสังสารน้องเหลือเกิน สำหรับพตเองรู้สึกว่ น้องเกิดมาเป็นน้องให้พตรักและชื่นชมในเวลาน้อยมาก พตคิดถึง, และจะจดจำหน้าน้องก่อนนอนทุกคน พตอธิษฐานให้เราได้เกิดมาร่วมเป็นพี่น้องกันอีกในชาติหน้า ขอให้อิच्छาณของน้องจะเป็นสุขเถิด.

๕๗
พุด

การสิ้นชีวิตของน้องครั้งนี้ พตเศร้าและเสียใจจนบอกไม่ถูก น้องต้องสิ้นชีวิตอย่างอัศจรรย์ใจ อย่างไม่เต็มใจจะจาก พตสังสารน้องเหลือเกิน ที่ในขณะนั้นพตช่วยอะไรน้องไม่ได้ ไม่ได้เห็นใจ ไม่ได้สั่งเสีย จากไปด้วยการไร้ญาติขาดมิตรจริง ๆ ถ้าน้องเจ็บไขไม่สบาย พตคงยังจะได้พยาบาลและเห็นใจบ้าง น้องจากไปในหน้าทราศการ ขอให้ความดีที่น้องได้ปฏิบัติเพื่อราชการเพื่อชาติ จงคอยสนองแก่น้อง แม้ในชาตินี้ไม่ได้ขอให้ได้ในชาติหน้าด้วย พตให้อิच्छาณของน้อง จงไปสู่สุคติในสรวงสวรรค์ ด้วยเทอญ.

๕๘
พแอด

๕๙
บรรพตน้องพสน

พสุตแสนทรमान

ขอเทพทวยเจ้าประธาน

เพื่อส่งวิญญานน้องเข้า

สังขาร ชนม้วย

โสภเคราะห์

ทางแห่ง สุคติ

สู่หวังสวรรค์เทอญ.

อำพร เอมสอาด

คำนำ

ท่านเจ้าภาพจะทำการพระราชทานเพลิงศพ นาย บรรพต เอมส์อาด ได้มาขออนุญาต
ข้าพเจ้าเพื่อขอนำเรื่อง "กบฏแมนฮัตตัน" ซึ่งพิมพ์ลงในหนังสือ นานาวิภังค์ เมื่อเดือน
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๗ มาพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ ข้าพเจ้าได้อนุญาตให้พิมพ์
ได้ด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้เพราะหนังสือเรื่องนี้นอกจากจะเป็นประวัติการณ์อันเกี่ยวแก่กองทัพเรือ
กราย ๆ แล้ว ยังเป็นอุทาหรณ์อย่างหนึ่งสำหรับผู้อ่านหรือผู้อ่านางบังคับบัญชาหน่วยกำลังพล
อาวจะจะได้ระลึกไว้ด้วยว่า การที่ผู้บังคับบัญชาขาดความสามัคคีกลมเกลียวกัน ขาดความไว้วางใจ
ซึ่งกันและกันแล้ว ชาติอันเป็นที่รักของเราจะได้รับความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ด้วย ดังกรณี
กบฏแมนฮัตตัน

อนึ่ง สำหรับนายบรรพต เอมส์อาด ผู้นี้ เท่าที่ข้าพเจ้าได้เคยพบเห็นมารู้สึกว่าเป็น
ผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่ช้างพูด ขยันขันแข็งในการงาน เป็นที่ขอบพอรักใคร่ของผู้บังคับ
บัญชาตลอดทั้งเพื่อนร่วมงาน และเป็นผู้มีความกตัญญูตบถอดบตามารดา จึงเป็นที่น่าเสียดาย
ที่ได้มาต้งแก่กรรมเสียเมื่ออายุยังน้อยอยู่ หวังว่า ความประพฤติอันดีงาม เป็น ส่วน กุศลที่
นายบรรพต เอมส์อาด ได้กระทำไว้ก่อนต้งแก่กรรม คงจะช่วยดลบันดาลให้ประสพความสุขใน
สัมปรายภพตามควรแก่คติวิสัย.

พล.ร.อ. หลวงพลสินธวานัติ

กบฏแมนฮัตตัน

ในปี ก็เช่นเดียวกับปี ก่อน ๆ คือ รว ๆ ปลายเดือน สิงหาคม ๒๕๐๗
เจ้าหน้าที่แผนกหนังสือนาวิกศาสตร์ ก็ได้มีหนังสือมาขอให้ข้าพเจ้าเขียนเรื่องไปลงในหนังสือนาวิกศาสตร์ ฉบับวันพฤหัสบดีประจำสัปดาห์เรื่องหนึ่ง ความมุ่งหมายก็เช่นเดียวกับปีก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องกบฏแมนฮัตตันซึ่งได้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๘๕ มีผู้ออกทราบนั่นมาก บางคนได้มาขอเรื่องให้ข้าพเจ้าเขียนลงนาวิกศาสตร์เพื่อเล่าสู่กันฟัง อีกทั้งเรื่องนข้าพเจ้าก็ได้จดบันทึกไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ บางตอนก็ได้พิมพ์ไว้บ้างแล้ว ตลอดทั้งความจำได้ก็ยังมีอยู่บ้าง ถ้านำเรื่องมาลงไว้ก็คงได้รับประโยชน์บ้างและเป็นการบอกกล่าวให้นายทหารรุ่นหลัง ๆ ทราบไว้ว่ากองทัพเรือเราเป็นมาอย่างไร มิใช่แต่จะต้องไปจดจำประวัติศาสตร์ของต่างประเทศเขาเท่านั้น ที่สำคัญที่สุด กบฏคราวนี้เป็นจุดกลับของกองทัพเรือจากความเจริญที่สุดมาสู่จุดเสื่อมที่สุด และยังเป็นอุทาหรณ์อย่างดีสำหรับท่านผู้อ่านหรือผู้ม่านาจบังคับบัญชาจะได้ระลึกไว้ด้วยว่า การที่ผู้ม่านาจบังคับบัญชาทหารขาดความสามัคคีกลมเกลียวกัน ขาดความร่วมมือ ขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันแล้วจะ ได้รับความสูญเสียอันยิ่งใหญ่

การเกิดกบฏแมนฮัตตันในคราวนี้ ถ้าจะพูดอย่างง่าย ๆ ก็มีสาเหตุต่อเนื่องมาจากการที่เกตุยงกันชนในกรณีราชประสงค์ ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในหนังสือนาวิกศาสตร์เล่ม ๑๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ คือสิ่งใดที่เคยเป็นอย่างไรในขณะนั้นก็ยังคงเป็นอยู่ คือผู้ม่านาจบังคับบัญชากำลังทหารแต่ละฝ่ายไม่มีใครจะหันหน้าเข้าหากัน เมื่อมีอะไรข้องใจ ก็เก็บไว้ในใจไม่นำมาปรับความเข้าใจกัน คงกินแหนงแคลงใจกันอยู่เรื่อย ๆ ในระหว่างทหารบก ทหารเรือและตำรวจ ยิ่งเมื่อภายหลังกรณีราชประสงค์แล้ว ก็ดูเหมือนจะมีการคุมค้ำกันอยู่ ต่างฝ่ายต่างมองกันอย่าง

ไม่สู้จะเป็นมิตรกันนัก เรียกว่าสีไม่กินกัน ส่วนผู้ใดบังคับบัญชาเมื่อเห็นผู้ใหญ่ไม่มีใครลงรอยกัน
 ก็ถึงผลมาถึงผู้น้อยทำให้มีการแตกแยกกันตามไป ประกอบกับการปกครองในสมัยนั้น มีการ
 เกรงใจกันเพื่อเอาใจผู้บังคับบัญชา ดังนั้นเรื่องวินัยของทหารจึงเสื่อมทรามลงไปด้วย ผู้บังคับ
 บัญชาชั้นสูงบางท่านก็ทราบระแคะระคายเหมือนกันว่า เหตุการณ์ไม่มีใครอาจมเรือเกิดชน
 แต่ก็ไม่สามารถจะทำอะไรลงไปได้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าการปกครองอ่อนแอไม่เด็ดขาด ถ้า
 ผู้บังคับบัญชาได้จัดการอะไรลงไปให้เด็ดขาด โดยไม่เห็นแก่หน้ากันแล้ว กบฏแมนฮัตตันก็คงไม่
 เกิดขึ้น อีกประการหนึ่ง เมื่อเกิดการกบฏขึ้นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชารับดำเนินการอย่างเข้มแข็ง
 จัดการเสียเองอย่างเด็ดขาดตั้งแต่นั้น ไม่ลังเลใจ อันก่อให้เกิดความสงสัยแก่อกฝ่ายหนึ่งแล้ว
 การสูญเสียทรัพย์สินสมบัติของชาติก็คงไม่มีจำนวนมากมายอย่างที่โด่งดังเกิดขึ้นแล้ว อนึ่ง ผู้ที่มี
 อำนาจกระทำการปราบปรามก็เช่นกัน หากได้เคารพข้อตกลงอันเกี่ยวกับการปราบกบฏหรือการ
 จลาจลไม่ ซึ่งข้อตกลงนี้โดยกระทำขึ้นในระหว่างผู้บังคับบัญชาทั้ง ๓ กองทัพร่วมกับรัฐมนตรีว่า
 การกระทรวงกลาโหมสมัยที่ข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรี เพื่อป้องกันการเข้าใจผิด ในเมื่อมีการกบฏ
 หรือจลาจลเกิดขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าจำได้พอเป็นสังเขปว่า "เมื่อมีการกบฏหรือจลาจลเกิดขึ้นแล้ว
 เพื่อมิให้มีการเข้าใจผิดแก่ฝ่ายปราบปราม ให้หน่วยทุกหน่วยที่ไม่ต้องปฏิบัติตามแผนที่
 กำหนดไว้ คงอยู่ในที่คงปกติห้ามเคลื่อนย้ายกำลังออกจากที่ตั้ง ถ้าหน่วยใดเคลื่อนย้ายกำลัง
 ก่อนได้รับคำสั่ง ผู้ปราบปรามจะถือว่าหน่วยนั้นเป็นกบฏ ผู้ปราบปรามจะได้ดำเนินการปราบ
 ปรามต่อไป" แต่สำหรับการเกิดกบฏในคราวนี้ หน่วยที่ปฏิบัติตามข้อตกลงและไม่ได้เคลื่อน
 ย้ายกำลังออกมา ไม่ได้เตรียมการต่อสู้อย่างใดก็ถูกโจมตีด้วย เช่น กองสัญญาณทหารเรือ
 นย. ๔-๕ เป็นต้น ซึ่งเรื่องนั้นแม้ข้าพเจ้าจะได้ทักท้วงหลายครั้งหลายหน แต่ผู้ปราบปรามก็หาได้
 หยุดยั้งการกระทำไม่ เป็นการไม่เคารพข้อตกลงที่ผู้บังคับบัญชาได้กระทำไว้ต่อกันที่กระทรวง
 กลาโหม ฉะนั้น ความเสียหายอันยิ่งใหญ่จึงเกิดขึ้นแก่กองทัพเรือ แต่ยังไม่ชดเชยอยู่บางที่ข้าพเจ้า
 หาทางแก้ไขเหตุการณ์ในคืนวันที่ ๓๐ มิถุนายน ให้ผ่านพ้นไปได้โดยสะดวก ความเสียหายจึง
 ไม่ถึงกับล้มจมลงไปทีเดียว

อนึ่ง เมื่อคราวเกิดกบฏแมนฮัตตันคราวที่แล้วมานั้น ข้าพเจ้ากำลังมีตำแหน่งเป็น
 รองเสนาธิการกลาโหม ฉะนั้น เมื่อเกิดการกบฏขึ้น ข้าพเจ้าก็ต้องอยู่ในกองบัญชาการปราบ-

ปราม ข้าพเจ้าเป็นทหารเรือคนเดียวที่คงอยู่ในที่นั้นจึงได้รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตลอด เรื่องที่ข้าพเจ้าจะกล่าวต่อไปนั้นจึงเป็นเรื่องที่ได้ประสบมาด้วยตนเอง และเขียนไปตามความเป็นจริงและมีหลักฐานยืนยันได้ทุกข้อ และเนื่องจากเรื่องนี้ได้เกิดขึ้นมานานแล้ว ข้าพเจ้าอาจเขียนยศของผู้เกี่ยวข้องของมิถพลาดไปบ้าง จึงใคร่ขออภัยไว้ ณ ที่นด้วย

การกบฏในคราวนี้เรียกกันทั่ว ๆ ไป กบฏแมนฮัตตัน (Manhattan) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ มิ.ย. ๒๔๘๕ คือวันที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกา (E.O.A.) กระทำพิธีมอบเรือชุดแมนฮัตตันให้กับประเทศไทย ณ ท่าราชวรดิฐ พิธีได้เริ่มเวลา ๑๕.๐๐ ในพิธีนี้ทางราชการได้เชิญคณะทูตและข้าราชการต่างประเทศ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้น้อย มาในงานพิธีเป็นจำนวนมาก คณะทูตและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ได้รับเชิญมาในพิธี ก็ไปนั่งพักอยู่ในเตนท์ที่จัดไว้ โดยคณะทูตหรือชาวต่างประเทศอยู่เตนท์หนึ่ง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายทหารและพลเรือนนอกเตนท์หนึ่ง นอกจากนี้ยังได้จัดเตนท์สำหรับเลี้ยงน้ำชาเวลาบ่ายไว้อีกด้วย

เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ในเครื่องแต่งกายพลเรือน ได้มาถึงท่าราชวรดิฐ และได้ขึ้นไปบนเรือแมนฮัตตันเพื่อทำพิธีมอบ เมื่อได้ทักทายกันตามสมควรแล้ว จึงได้เดินไปทางหัวเรือเพื่อประกอบพิธีตามประเพณี สำหรับข้าพเจ้าไม่ได้ขึ้นไปบนเรือเพราะมิได้เกี่ยวข้องและไม่ได้อำนาจไปใกล้ ๆ เรือเช่นเดียวกัน คงนั่งอยู่ในเตนท์นายทหารผู้ใหญ่ ซึ่งมีนายทหารเรือเป็นส่วนมาก สำหรับนายทหารชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายทหารบกได้เดินจากเตนท์ไปอยู่ใกล้ ๆ เรือใหญ่หลายคน โดยอ้างว่าเพื่อจะได้ดูพิธีใกล้ ๆ สักหน่อย

ต่อมาเวลาประมาณ ๑๕.๓๐ ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นมีทหารเรือแต่งกายสีทากถือปืนกล และมีทหารหาบหามหีบลูกปืนเดินอย่างรวดเร็วจากที่ที่ไปตามชายเขื่อน ตามองขึ้นไปบนเรือคล้ายกับจะสอดส่ายหาใครไม่ทราบ ข้าพเจ้าสงสัยมากถึงกับกล่าวออกมาว่าทำอะไรกัน ทำไมทำกันอย่างนี้ ประเดี๋ยวท่านนายท.ฯ และแขกที่มาจะตกใจกันเปล่า ๆ แต่ก็ได้สงสัยอะไร สักครู่หนึ่งพอมองไปบนเรือใหญ่ก็เห็นคนบนเรือลดหม่านส์สันคล้ายกับจะมีอะไรเกิดขึ้น และมีทหารเรือถือปืนกลไล่กันคนให้แยกเป็นช่องทางไป และต่อจากนั้นก็เห็น จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ถูกทหารเรือคุมตัวเดินลงมาจากเรือ มีนายทหารแต่งเครื่องแบบทหารเรือสีทากเดินถือปืนกลจมาทางด้านหลัง และมี ร.ต.อ. สิงห์โตฯ เดินตามมาด้วย ท่านนายท.ฯ ถูกพาเดินไปตามแนวเขื่อนหน้าพระที่นั่งไปทางกองเรือรบแล้วถูกนำตัวลงเรือ I.C.M. จากท่ากองเรือ-

รพพาเล่นรถไปทางเหนือ (ทราบในภายหลังว่านำไปกักตัวไว้ใน ร.ล. ศรีอยุธยา) ขณะเรือ
แล่นผ่านหมู่แก่ง ท่านได้โบกมือเป็นเชิงอำลา

ส่วนผู้ที่ได้รับเชิญมามีความตระหนกตกใจกันมาก แดกดันโกสลาหล เมื่อท่านนายก
ได้ถูกนำตัวลงมาจากเรือไปได้สักครู่หนึ่ง สิ่งเกิดว่ายังเดินไปไม่ถึงท่ากองเรือรบ พล.ร.อ. สิ้นธุ
กมลนาจัน ผู้บัญชาการทหารเรือในขณะนั้น ได้เดินมายังเตนท์ที่ชาวเจ้านางอยู่ โดยอาการลุกล
ลุกลน และถามหา พล.ร.ท. ผิน นาวาวิจิตร กับ พล.ร.ต. ชลิต กุลกำมัชร เมื่อพบแล้วก็ได้บอก
พล.ร.ท. ผิน นาวาวิจิตร ว่า "มันจับท่านนายกฯ ไปแล้ว ขอให้ช่วยด้วย" ต่อจากนั้นก็ตาม
หา พล.ร.ต. กนก นพคุณ ซึ่งเป็น ผบ. มณฑลทหารเรือกรุงเทพฯ เมื่อได้รับคำตอบว่าไม่
ทราบและไม่เห็นแล้วท่านก็รีบเดินไปทางสนามเหนือ ไม่ทราบว่าไปไหน เมื่อท่านไปแล้วก็เห็น
พล.ร.ท. ผิน นาวาวิจิตร พล.ร.ต. ชลิต กุลกำมัชร และ พล.ร.ต. หลวงชำนาญอรรถยุทธ ซึ่ง
เป็นผู้บังคับบัญชาทหาร กองเรือรบ ซึ่งอยู่ในที่นั้นได้รวมปรึกษาหารืออะไรกันเล็กน้อย แล้ว
ก็เดินไปทางกองเรือรบ ไม่เห็นมีการสังหารหรือที่ติดตามเหตุผลอะไรกันกับทหารเรือที่ได้มีการ
เคลื่อนไหวอยู่ขณะนั้น มาทราบภายหลังว่า ท่านทั้งสามจะเดินไปที่ทำการกองเรือรบ แต่เข้าไป
ไม่ได้เพราะบนที่ทำการถูกยึดแล้ว เลยต้องข้ามฟากไปฝั่งธนบุรี

ในขณะเดียวกันนี้ ภายในสนามหน้ากองเรือรบคุอลหม่านกันไปหมด พวกแขกที่
ได้รับเชิญมาต่างก็ซังกันออกไปจากสถานที่นั้น บางคนที่มีรถยนต์ก็นำรถยนต์ออกไป บางคน
ก็ทงใจเพราะ ในขณะนั้นมีทหารของกองเรือรบ ได้ลากปืนใหญ่สนามออกมาตั้งไว้กลางสนาม
พร้อมกับไล่กันคนกันเอะอะ และมีทหารถือปืนวงพลุกพล่านกันไปหมด

สำหรับชาวเจ้าเห็นว่าได้มีการกบฏแน่แล้ว ก็ได้เดินสังเกตการณ์ภายในสนามหญ้า
และสอบถามนายทหารเรือบางคนว่ามีอะไรกัน ซึ่งได้รับตอบว่า "เอาเราหน่อย" เมื่อแน่ใจ
ว่ามีการกบฏกันแล้ว จึงได้ขึ้นรถยนต์ออกเดินทางไปทางท่าเตียนและรีบไปยังหน่วย MAAG ที่
ถนนสาทร (ขณะนั้นชาวเจ้าเป็นประธานกรรมการประสานงานกับคณะที่ปรึกษาการช่วยเหลือ
ทางทหารของสหรัฐอเมริกา) เพื่อแจ้งเหตุการณ์ให้พลจัตวาโคล หัวหน้าหน่วย MAAG ทราบ
ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและให้เขาเตรียมป้องกันตนตามแต่จะเห็นสมควร และถ้าเห็นว่าจำเป็น

ก็ควรย้ายเข้าสถานทูตอเมริกาเสีย เพราะขณะนี้เหตุการณ์กำลังสืบค้น ยังไม่ทราบว่าจะอะไรเป็นอะไรกันแน่ และอยู่ที่หอเหตุการณ์ครั้งนี้ เข้าใจว่าเป็นทหารเรือส่วนน้อย ขอให้เขาคอยฟังเหตุการณ์ต่อไป

เมื่อได้แจ้งให้ประชาชนคณะที่ปรึกษาการช่วยเหลือทางทหารอเมริกาทราบแล้ว จึงได้เดินทางกลับบ้าน และเลยไปสังเกตการณ์ทางบ้านของสัญญาบัตรทหารเรือที่ศาลาแดงว่า จะมีการเคลื่อนไหวอะไรกันบ้าง ก็ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติ คล้ายกับว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น คงอยู่กับเป็นปกติ จึงเป็นเหตุให้วินิจฉัยได้ว่า การกบฏคราวนี้ไม่ใช่ทหารเรือส่วนใหญ่ แต่เป็นการกระทำของบุคคลส่วนน้อยบางหมู่บางคณะเท่านั้น ต่อจากนั้นข้าพเจ้าจึงกลับบ้านที่พักเพื่อคอยฟังเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่อไป

เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ พลเอก หลวงหาญสงคราม เสนาธิการกลาโหม ได้ให้พลจัตวา หลวงหล้าบรรลือฤทธิ นำจดหมายให้นายอนันต์ นิตย์สมบูรณ์ ประจำสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี เอาไปให้ข้าพเจ้าที่บ้าน และขอให้ข้าพเจ้าไปกับผู้จดหมายเพื่อพบเสนาธิการกลาโหม ที่วังสวนกุหลาบ ข้าพเจ้าจึงได้ไปกับนายอนันต์ฯ โดยแต่งกายพลเรือนตามที่ พล.อ. หลวงหาญฯ สั่งมา แล้วไปถ่ายขนรถของหลวงหล้าฯ ซึ่งมากอยรับอยู่ที่ทางรถไฟสายช่องนนทรี ขนรถไปวังสวนกุหลาบเป็นเวลามืดพอดี ระหว่างทางที่ผ่านไปตรงสี่แยกราชประสงค์ เห็นมีรถดังของตำรวจจอดอยู่ ๒-๓ คัน และตามทางหรือสถานที่บางแห่งก็มีรถดังตำรวจจอดอยู่ เมื่อได้สอบถามกันเข้าใจแล้วก็ผ่านไป และได้คิดว่าถ้าแต่งเครื่องแบบทหารเรือมาคงไม่ได้รับการแน่ เพราะเสียงเขากล่าวกันว่า ทหารเรือเป็นกบฏทั้งนั้น ถ้าแต่งเครื่องแบบไปเข้าใจว่าตำรวจอาจสงสัยและไม่สะดวก อนึ่ง เท่าที่สังเกตดูตำรวจบนรถดังแล้วรู้สึกว่ที่ตจตยกับในท่าเตรียมยิงเรื่อย ปากก็ถามไป บินกลก็คงประทัยมาได้ ในท่าเตรียมยิงสายไปสายมาอย่างน่าหวาดเสียว

ที่วังสวนกุหลาบ เห็นมีนายทหารและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ อยู่แล้วหลายคน แต่ไม่มีนายทหารเรืออยู่สักคนเดียว เมื่อได้รายงานตัวให้ พลเอก หลวงหาญสงคราม ทราบแล้ว ก็ได้ช่วยเหลือกิจการบางอย่างอยู่ทนน ในค่ำวันนั้นทางกองบัญชาการได้ลงมติให้ พันเอก นายวรการบัญชา รักษาการแทนนายกรัฐมนตรี และ พล.ร.ต. หลวงสุนาวันวิวัฒน์ รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนผู้อำนวยความสะดวกปราบปรามได้แก่ พลโท สฤษดิ์ ธนะรัชต์

เวลาค่าไถ่เงินเสียงปืนยิงต่อสู้กันจนเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ ก็ได้ย้ายที่ทำการกองบัญชาการปราบกบฏจากวงษ์สวนกุหลาบไปตั้งทำการที่บริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคมชั้นล่าง พระองค์เจ้าอลองคอง ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในขณะนั้นได้เสด็จมาประทับร่วมอยู่ด้วย ในระหว่างนี้ กองบัญชาการปราบกบฏได้มีการติดต่อกับกองทัพเรือทางโทรศัพท์ โดยขอให้กองทัพเรือส่งนายทหารมาติดต่อทำความเข้าใจกันต่อไป

เวลาประมาณ ๐๑.๒๐ พลโท สฤษดิ์ ธนะรัชต์ แม่ทัพที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการปราบกบฏได้พา พล.ร.ต. แชน บัจจาดานนท์ พล.ร.ต. ประวิทย์ ศรีพิพัตน์ และ น.ต. กวี สิงหะ มาจากข้างนอกเพื่อมาติดต่อกับกองบัญชาการปราบกบฏ ลงจากรถยนต์ไปที่สนามหน้าตึกพระที่นั่งอนันตสมาคม ณ ที่นั้น มีนายทหารชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายทหารบก ทหารอากาศ และนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่มากมาย รวมทั้งฝ่ายพลเรือนชั้นผู้ใหญ่ด้วย สำหรับฝ่ายทหารเรือคงมีข้าพเจ้าคนเดียว นายทหารชั้นผู้ใหญ่เท่าที่จำได้มี

- นายอรรถการบัญชา รักษาการแทนนายกรัฐมนตรี
- พลเอก ฉิน ชุมหวีฉิน ผบ.ทบ.
- พลโท เดช เดชประดิษฐทรวง ผบ.ทพ.
- พลโท สฤษดิ์ ธนะรัชต์ แม่ทัพที่ ๑ ผู้อำนวยการปราบปราม
- พลเอก หลวงหาญสงคราม เสนาธิการกลาโหม
- พลเอก หลวงเสนาณรงค์ ปลัดกระทรวงกลาโหม
- พลโท ปลัด ปลัดประบัณฑ์ พิบูลพานิชย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
- พลเรือตรี หลวงสุนาวินฉิมน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม และรักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- พลอากาศโท หลวงประจักษ์วิภาส เสนาธิการทหารอากาศ
- พลตรี บุญญิต เทพหัสดิน ณ อยุธยา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
- นายพลตำรวจโท เผ่า ศรียานนท์ รองอธิบดีกรมตำรวจ
- พลตรี หม่อมหลวงชาบ กุญชร อธิบดีกรมโฆษณาการ

ได้ทราบจาก พล.ร.ต. แซน บัจจุสานนท์ ว่า ท่านนายกรัฐมนตรีถูกเชิญตัวไปควบคุม
ไว้ใน ร.ล. ศรีอยุธยา ฝ่ายกบฏใช้นามว่าคณะกู้ชาติ หัวหน้าฝ่ายกบฏ คือ น.ต. มนต์ จารุกา
กับ น.อ. อานนท์ ปุณฺทริกาภา ทางฝ่ายปราบปรามได้ขอให้ผู้แทนทหารเรือที่มานั้นไปเจรจากับ
ฝ่ายกบฏโดยด่วน เพื่อให้ระงับการดำเนินการต่อไป และขอให้ส่งตัวท่านนายกรัฐมนตรีคืนมา
ผู้แทนฝ่ายทหารเรือรับจะไปเรียนให้ผู้บัญชาการทหารเรือทราบต่อไป แต่ได้แจ้งให้ทราบว่า
การติดต่อกับฝ่ายกบฏในเวลาค่ำคืนลำบากมาก เกรงเจ้าฝ่ายกบฏจะเข้าใจผิด และตัวผู้แทนทหาร
เรือที่มานั้น ไม่ใช่ผู้แทนฝ่ายกบฏที่จะมาเจรจากับฝ่ายรัฐบาล แต่ก็ช่วยติดต่อกับผู้แทนฝ่ายกบฏ
ให้ โดยขอให้รุ่งสว่างเสียก่อน และแจ้งให้ทราบว่า การกบฏคราวนี้พวกผู้ใหญ่ฝ่ายทหารเรือไม่
ได้ร่วมด้วย เป็นการกระทำของนายทหารเรือชั้นผู้น้อยบางหมู่บางเหล่าเท่านั้น หลังจากนั้นผู้
แทนฝ่ายทหารเรือก็กลับไป บก. ทร. ที่พระราชมังคลาภิเษม

การเจรจาโต้ตอบกันระหว่างผู้แทนทหารเรือกับฝ่ายผู้ปราบปรามมีข้อความดังนี้

พล.ท. สฤษดิ์ ชนเรวัต เป็นคนแรกพูดขึ้นก่อนว่า "ทหารเรือต้องเอาตัวจอมพลคืน
มาภายใน ๔ นาฬิกาคืนนี้ มิฉะนั้นจะโจมตีทุกแห่งที่มีทหารเรืออยู่"

พล.ร.ต. แซน บัจจุสานนท์ ตอบว่า "นายทหารเรือชั้นผู้ใหญ่ของกองทัพเรือยังไม่รู้
เรื่อง ยังไม่รู้ว่าใครก่อการร้ายบ้าง ที่กระผมมานี้ไม่ได้มาในฐานะเป็นผู้แทนของคณะกู้ชาติ
(ฝ่ายกบฏ) แต่มาในฐานะของผู้แทน ผบ.ทร. ท่านใช้ให้กระผมมารายงานเหตุการณ์และขอคำ
สั่งรัฐบาลจะให้ทำอย่างไร ขออย่าได้เข้าใจผิดและอย่าเพิ่งยิงกันก่อนเลย มิฉะนั้นจะเป็นเหมือน
อย่างวันที่ ๒๖ ก.พ. ๒๔๘๒ การที่จะเอาตัวจอมพลกลับคืนมาภายใน ๔ นาฬิกา กระผมยังรับ
ปากไม่ได้เพราะเป็นเวลาค่ำมืด"

พล.อ. หลวงหาญสงคราม "ถ้าอย่างนั้นให้ ๕ นาฬิกา"

พล.ร.ต. แซน บัจจุสานนท์ "ถึงจะให้ ๕ นาฬิกา กระผมก็ยังรับปากไม่ได้เพราะยังมี
มืดอยู่ เกรงจอมพลจะเป็นอันตราย และกระผมไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาของพวกก่อการร้าย คง
ทำไม่ได้งายนัก"

นายอรรถการบัญชา "ทหารเรือก่อการร้ายแรงมากในคราวนี้ ต่อหน้าคณะทูตและชาว
ต่างประเทศ จะทำอย่างไรก็รับทำเสียในคืนนี้ก่อนรุ่งสว่าง"

พล.ร.ต. หลวงสุนาวินวิวัฒน์ “แล้วจะทำอย่างไร ประวิศ ฯ”

พล.ร.ต. ประวิศ ศิริพิพัฒน์ “ขอให้รัฐบาลสั่ง”

พล.อ. ผิน ชุณหะวัณ “เอาตัวจอมพลกลับมาให้ได้ภายในเวลา ๕ นาฬิกา คืนนี้”

พล.ร.ต. ประวิศ ศิริพิพัฒน์ “ขอให้เป็นเวลารุ่งสว่าง มีด ๆ อาจเข้าใจผิดกันได้
และจอมพลจะเป็นอันตราย”

พล.ท. ปลัด ปลัดปรักษ์ “ยอมไม่ได้ เป็นการประวิงเวลาเพื่อรอกำลังหนุน”

พล.ท. สฤษดิ์ ชนวรรค์ “ต้องเอาจอมพลมาให้ได้ภายใน ๕ นาฬิกา คืนนี้ มิฉะนั้น
ยิงทุกแห่งที่ทหารเรืออยู่”

พล.ร.ต. แชน บัจจุสานนท์ “ถ้าจะเอาเช่นนั้นควรให้นายทหารเรือที่สูงกว่ากระผมมา
พูดกันดีกว่า”

พล.ร.ต. หลวงสุนาวินวิวัฒน์ “ใครละที่ดีกว่า”

พล.ร.ต. แชน บัจจุสานนท์ “ควรเป็น พล.ร.ท. ผิน นาวาวิจิตร เพราะเป็นผู้บังคับ
บัญชาโดยตรงของ น.อ. อานนท์ และ น.ต. มั่น”

พล.ร.ท. หลวงพลสินชวาณัติ “ควรเป็นผู้บังคับกองเรือรบได้แล้ว”

พล.อ. ผิน ชุณหะวัณ “จะทำอย่างไรก็รีบทำเสีย เวลาไม่คอย เมื่อไม่ได้ตัวจอมพล
กลับมาในคืนนี้ ก็ต้องยิงกันใหญ่ให้เด็ดขาดไปเลย”

พล.ร.ต. ประวิศ ศิริพิพัฒน์ “กระผมขอไปรับ พล.ร.ท. ผิน มาพูด และขอให้จัดนาย
ทหารบกชั้นผู้ใหญ่ไปด้วยกันสักหนึ่งคน เพื่อจะได้ไปคุยว่าทางท้องพระโรงมีอะไรบ้าง”

พล.ท. เดช เดชประดิษฐ “ให้ ม.ล. ขาบ ไปด้วย”

พล.อ. หลวงเสนาณรงค์ “รีบไปรับมา”

เสร็จแล้วผู้แทนฝ่ายทหารเรือพร้อมด้วย พล.ต. ม.ล. ขาบ กุญชร ก็เดินทางไปกอง
ทัพเรือ จนเวลาประมาณ ๐๓.๕๐ พล.ต. ม.ล. ขาบ กุญชร ได้พา พล.ร.ท. ผิน นาวาวิจิตร
พล.ร.ต. หลวงชำนาญอรุณยุทธ และ พล.ร.ต. ประวิศ ศิริพิพัฒน์ ไปถึงที่สนามหญ้าหน้าตึก
พระที่นั่งอนันตสมาคม (ที่เดิม) และประชุมหารือกันต่อไป

พล.ร.ท. ผิน นาวาวิจิตร เรียนต่อ พล.อ. ผิน ชุณหะวัณ ว่า “ทหารเรือส่วนน้อย
เท่านั้นที่ก่อการร้ายครั้งนี้ ทหารเรือส่วนใหญ่และนายทหารชั้นผู้ใหญ่ไม่ร่วมด้วย ขอให้ตาม
หลวงชำนาญ ฯ ได้ เพราะอยู่ด้วยกันตลอดเวลา”

พล.อ. ผิน ชุณหะวัณ "เอาตัวจอมพลกลับคืนมาภายใน ๕ นาฬิกาคืนนี้ได้ไหม"

พล.ร.ท. ผัน นาวาวิจิตร "ไม่แน่ใจว่าจะทำได้ ขอเป็นเวลารุ่งสว่าง มิฉะนั้น จอมพล
จะเป็นอันตราย อาจจะถูกฆ่าตายก็ได้"

พล.ท. ปลต ปลตประกฤษ "รอสว่างไม่ได้ เป็นการประวิงเวลา ไม่ได้ตัวจอมพลก็
ยิงกันให้แตกไปเลย"

พล.ร.ต. ประวิศ ศรีพิพัฒน์ พูดว่า "กระผมจะขึ้นไปบนเรือศรีอยุธยาในเวลารุ่งสว่าง
เพื่อเจรจาขอรับเอาตัวจอมพลมา ขอได้เท่าที่ได้โปรดสั่งรับการยิงไว้ก่อน ถ้าขึ้นไปในเวลา ๕
นาฬิกา ท่านจอมพลจะเป็นอันตราย"

พล.อ. ผิน ชุณหะวัณ พยักหน้าเป็นเชิงรับปาก

เสร็จแล้ว พล.ร.ต. ประวิศ ศรีพิพัฒน์ ก็รีบกลับไปกองทัพเรือ พล.ร.ต. หลวงชำนาญ-
อรรรถยุทธ หายไป ทราบจาก พล.ร.ท. ผัน นาวาวิจิตร ว่ากลับไปบ้าน ส่วน พล.ร.ท. ผัน
นาวาวิจิตร คงอยู่ที่กองบัญชาการปราบปราม ข้าพเจ้าได้สอบถามว่า การกบฏคราวนี้พวกนาย
ทหารชั้นผู้ใหญ่พร้อมด้วยหรือเปล่า ได้รับตอบว่าไม่พร้อมด้วยและไม่รู้เรื่อง เมื่อเป็นดังนี้ ข้าพเจ้า
จึงขอให้ พล.ร.ท. ผัน นาวาวิจิตร บันทึกเสียงลงเทป เพื่อออกอากาศให้บรรดาทหารเรือทราบ
ทั่ว ๆ กันว่า การกบฏคราวนี้พวกทหารเรือชั้นผู้ใหญ่ไม่พร้อมด้วย เป็นการกระทำของนาย
ทหารส่วนน้อย และขอให้ผู้ที่ช่วยเหลือปราบกบฏคราวนี้เข้าใจเหตุการณ์ให้ดี
อย่าช่วยเหลือสนับสนุนพวกกบฏ และถ้าใครกำลังยกกำลังมากให้ถอยกลับเข้าที่ตั้งเสีย พล.ร.ท.
ผัน นาวาวิจิตร รับตกลง จึงได้นำค้วมเห็นเส้นขอ พล.อ. หลวงหาญสงคราม ซึ่งก็เห็นด้วย จึง
ได้ดำเนินการบันทึกเสียงลงเทปออกอากาศต่อไป โดย พล.ร.ท. ผัน นาวาวิจิตร ได้เอาข้อความ
ที่ออกอากาศมาให้ข้าพเจ้าตรวจก่อน เมื่อได้ทำการบันทึกเสียงแล้ว พล.ร.ท. ผัน นาวาวิจิตร ก็
ได้เดินทางกลับไปกองบัญชาการกองทัพเรือต่อไป

การที่ข้าพเจ้าทวงเงินเพราะเห็นว่าการปราบปรามโดยใช้กำลังบังคับนั้น เป็นการเสีย
ชีวิตและทรัพย์สินมาก และเป็นชนชาติเดียวกันไม่ควรกระทำดังนี้ เงินแต่จำเป็น ดังนั้นจึง
ดำเนินการโดยอย่าให้เป็นการต่อสู้กันดีกว่า หรือถ้าจะมีบางกัใหม่การเสียหายแต่น้อย โดยทำให้
ฝ่ายกบฏหรือพวกที่จะช่วยฝ่ายกบฏเกิดความลังเลใจและเลิกสนับสนุน และถอยตัวไปเองดีกว่า

ซึ่งเท่ากับเป็นการปราบกบฏอยู่ในตัวแล้ว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการถนอมชีวิตและทรัพย์สินสมบัติของ
ประเทศชาติมิให้เสียหายไป ซึ่งถ้าเราต่อสู้กันเองแล้วก็จะเป็นการเสียหายมากทั้งสองฝ่าย

เวลาประมาณ ๐๕.๓๐ ได้ยินข้อความออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง จำได้ว่าเป็น
เสียงของ พล.ร.ท. ฉันท นาวาวิจิตร และก่อนประกาศนั้นได้บอกว่า น พล.ร.ท. ฉันท ฯ พุด ข้อ
ความที่ประกาศ มีดังต่อไปนี้

“ ทหารกองเรือรบ ผู้บัญชาการทหารเรือ และข้าพเจ้าไม่เห็นในการกระทำของ
คณะกบฏชาติ รู้สึกเสียใจอย่างยิ่งที่ทหารของกองเรือรบบางหน่วยได้เป็นคณาการในการกระทำในวัน
ที่ ๒๘ มิ.ย. ๒๔๘๕ ผู้บัญชาการทหารเรือ ข้าพเจ้าตลอดจน พล.ร.ต. ชลิต กุลกำมัยร รองผู้
บังคับบัญชาเรือรบ และ พล.ร.ต. หลวงชำนาญอรุณฤทธิ์ เสนาธิการกองเรือรบได้ไปร่วมพิธี
รับมอบเรือขุดสันดอนที่ท่าราชวรดิษฐ์ด้วย มิได้คาดว่ามีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ขอให้ผู้อยู่ใต้
บังคับบัญชาของข้าพเจ้าและผู้รักษาความสงบอย่าได้ร่วมมือด้วยเป็นอันขาด ”

(อ่านซ้ำ ๒ ครั้ง ระยะเวลาห่างกันประมาณ ๒-๓ นาที)

เวลาประมาณ ๐๕.๓๐ พล.ร.ต. ประวิศ ศรีพิพัฒน์ ได้โทรศัพท์จากห้องพระโรงพุด
กับข้าพเจ้าที่พระที่นั่งอนันตสมาคมว่า เมื่อลงเรือจากกรมการรักษาดินแดนไปห้องพระโรง ถึงปาก
คลองมอญเวลา ๐๕.๓๐ ได้มีกระสุนปืนไปตกใกล้ ๆ เรือศรีอยุธยา ขอให้เรียน ผบ.ทบ. ขอ
ให้สั่งหยุดยิงก่อน มิฉะนั้น จะขึ้นไปบนเรือศรีอยุธยาตามที่รับปากไว้ไม่ได้ สักประเดี๋ยวหนึ่ง
ข้าพเจ้าตอบไปว่า ได้เรียน ผบ.ทบ. แล้ว บอกว่าได้สั่งให้ระงับยิงไปแล้ว ต่อมาอีกสัก ๒-๓ นาที
พล.ร.ต. ประวิศ ศรีพิพัฒน์ ก็โทรศัพท์มาบอกอีกว่ายังไม่หยุดยิง ข้าพเจ้าก็ให้ พล.ร.ต. ประวิศ
ศรีพิพัฒน์ พุดกับ พล.อ. ฉันท สุขนพวัฒน์ โดยตรง พุดกันอยู่สัก ๓ ครั้ง แต่การระดมยิงด้วยปืน
ใหญ่เล็กก็หาได้หยุดลงไม่

การระดมยิงกันนั้นเริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๒๔๘๕ เวลา ๐๕.๐๐เศษ ได้ยินเสียง
ปืนยิงต่อสู้กันระหว่างหน่วยเรือรบกับเครื่องบิน มีการทิ้งระเบิดและยิงปืนจากเครื่องบินลงยังเรือ
ศรีอยุธยาและเรือต่าง ๆ ในแม่น้ำ ได้ยินเสียงปืนใหญ่เล็กยิงต่อสู้กันทางด้านริมแม่น้ำเจ้าพระยา
อยู่เรื่อย ๆ และทราบว่ามีภารกิจไปยัง นย. ๔ และ นย. ๕ ที่สวนอนันต์ด้วย ได้รับโทรศัพท์
จากกองบัญชาการทหารเรือรายงานมาหลายครั้งว่า กองบัญชาการถูกยิงด้วยปืนใหญ่ ขออย่าได้

ยิงไปเพราะกองสัญญาณอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ทำอะไร ไม่ได้ออกจากหน่วยที่ตั้ง ไม่ได้ต่อสู้ ขอให้
 ระวังการยิงกองสัญญาณด้วย ข้าพเจ้าก็ได้แจ้งให้ ผบ.ทบ. ทราบ และได้อ้างข้อตกลงของ
 ๓ กองทัพที่ทำได้หลังจากกรณีราชประสงค์ แต่ทางฝ่ายปราบปรามก็มีได้ระวัง ยังคงยิงทำลายอยู่
 เรื่อย ผลสุดท้ายทางกองสัญญาณจึงได้โทรศัพท์แจ้งว่าไม่สามารถอยู่ในที่ตั้งปกติได้แล้ว จึงได้
 ส่งทหารออกมานอกที่ตั้งปกติและทำการต่อสู้ป้องกันตัว และทราบต่อมาว่าทหารกองสัญญาณได้
 ถอนตัวถอยหนีไปทาง ร.ร. ชุมพลทหารเรือ จังหวัดสมุทรปราการ

ในเรื่องการยิงกองสัญญาณ นย. ๔ นย. ๕ นั้น เมื่อเวลาเข้ามิดได้ตกลงกันแล้ว
 ระหว่าง ผบ.ทบ. (พล.อ. ผิน ชุณหะวัณ) แม่ทัพที่ ๓ (พล.ท. ศฤษดิ์ ชนระชิต) และข้าพเจ้าว่า
 จะไม่ยิงกองสัญญาณทหารเรือ และ นย. ๔ - ๕ เพราะมิได้นำทหารเคลื่อนที่ออกจากกรมกอง
 เพื่อทำการต่อสู้ตามบันทึกข้อตกลงที่ ๓ กองทัพที่ ๓ กรุงเทพมหานครใหม่ หลังจากกรณีราชประสงค์
 แล้ว ซึ่งมขอความตั้งข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ หน่วยที่ไม่เกี่ยวข้องของอย่าเคลื่อนที่กลาง
 ออกนอกกรมกอง ถ้าเคลื่อนออกมา หน่วยปราบปรามจะถือว่าหน่วยนั้น ๆ เป็นกบฏหรือผู้ก่อ
 การจลาจล แต่ พล.ท. ศฤษดิ์ ชนระชิต ผู้อำนวยการปราบปรามก็หาได้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่
 ได้มีขอมบันทึกไว้ไม่ คงดำเนินการยิงต่อไป แม้ข้าพเจ้าจะได้ขอร้องผ่าน ผบ.ทบ. หลายครั้งโดย
 อ้างข้อตกลงที่ได้กระทำไว้ สำหรับ ร.ล. ศิริอยุธยา ทราบว่าเล่นซ่อนอยู่ระหว่างสะพานพุทธ-
 ยอดฟ้ากับสะพานพระราม ๖ และบางครั้งยังขึ้นมาบนบกบ้าง ผลสุดท้ายมาจอตลอดลมอยู่
 ตรงหน้าพระราชวังเดิม และถูกเครื่องบินทิ้งระเบิดอย่างหนักจนไฟไหม้ ทหารประจำเรือต้อง
 ไล่เรือใหญ่พร้อมทั้งทนายกรรฐมนตรีซึ่งอยู่ในเรือนั้น ส่วนทางกรมเชื้อเพลิงทหารเรือข้าง
 วัดอรุณราชวรารามก็ถูกปืนยิงตังน้ำมันเกิดไฟไหม้ ซึ่งต่อมาในวันรุ่งขึ้น ข้าพเจ้าได้ขออนุญาต
 จากผู้ปราบปราม เพื่อทำการดับไฟมิให้ลุกลามไปไหม้บ้านประชาชน เมื่อได้รับอนุญาต ข้าพเจ้า
 ก็คิดขอให้เจ้าหน้าที่กรมเชื้อเพลิงไปปิดท่อน้ำมัน ทำการดับเพลิงจนสงบ แต่เรื่องขอดับเพลิง
 ร.ล. ศิริอยุธยา ไม่ตอบ จึงจำต้องปล่อยให้ดับและจมไปเอง

ตั้งแต่ตอนกลางวันของวันที่ ๓๐ มิ.ย. ๒๕๑๕ และตอนบ่ายวันนั้นได้มีทหารเรือจาก
 หน่วยต่าง ๆ หลายคน บางคนก็หลบหนีการต่อสู้เข้ามารายงานต่อฝ่ายรัฐบาล ณ พระที่นั่ง
 ถนนนครราชสีมา บางคนก็นำอาวุธมามอบให้ ข้าพเจ้าได้จัดนายทหารกรมเสนาธิการกลาโหมและ
 เสมียนบางคนตั้งโต๊ะบันทึกถ้อยคำผู้หลบหนีมารายงานตัวไว้ทุกคน และต่อมาก็ได้ขอให้กรม

พระบรมมณูยสั่งนายทหารพระบรมมณูยไปช่วยสอบถามและบันทึกปากคำผู้ทมารายงานไว้ ทั้งใน
 ในความควบคุมดูแลของข้าพเจ้าโดยตลอด และบางคนเมื่อได้รายงานตัวแล้วก็สั่งให้กลับไปยัง
 หน่วยทหารที่ต่อสู้เพื่อขจัดความโหดร้ายทารุณที่เหลืออยู่ทราบข้อเท็จจริง และขอให้ระงับการต่อสู้เสีย
 อย่างสันนิษฐานพวกกบฏ ในเรื่องนี้ ทำให้เป็นผลดีมาก มีคนเข้ามารายงานตัวอย่างมากมายและ
 การต่อสู้ก็เบาบางลงเรื่อย ๆ ทั้งไม่มีหน่วยทหารใด ๆ เข้ามาสมทบกำลังอีก นอกจากได้สั่งให้
 บันทึกปากคำที่พระที่นั่งอนันตสมาคมแล้ว ก็สั่งให้ตั้งสถานที่บันทึกปากคำอีกแห่งหนึ่งที่กระทรวง
 กลาโหม นายทหารผู้ใดที่อยู่ในหน่วยต่อสู้ หรือสงสัยว่าทำการต่อสู้ เมื่อจดปากคำแล้วก็ให้
 ถักตัวไว้ก่อนเพื่อวินิจฉัยต่อไป ส่วนที่ไม่อยู่ในหน่วยต่อสู้ก็ให้กลับไปได้ การทำเช่นนั้นได้กระทำ
 ติดต่อกันไปจนสิ้นสุดการปราบปราม และมอบบันทึกทั้งหมดให้กรมพระบรมมณูยรักษาไว้เพื่อ
 เป็นหลักฐานสำหรับดำเนินการต่อไป

ในเวลาบ่ายวันที่ ๓๐ มิ.ย. ๒๔๘๔ นี้ กองบัญชาการกองปราบปรามได้รับจดหมาย
 จากจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ๓ ฉบับ ผาก ร.ต.อ. สิงโต ฯ เอามาให้ มีข้อ
 ความแจ้งให้ทราบว่าท่านได้หนีลงจาก ร.ล. ศรีอยุธยาแล้ว และได้อยู่ในท้องพระโรงกับ พล.ร.อ.
 สินธุ์ กมลนาวิน และบอกว่าปลอดภัยแล้ว ซึ่งทำให้ทางฝ่ายรัฐบาลยินดีมากในความปลอดภัย
 ของท่านนายกรัฐมนตรี แต่ยังรู้สึกห่วงใยอยู่ ดังนั้น ทางฝ่ายรัฐบาลจึงติดต่อกับหน่วยทหารเรือ
 ขอให้ส่งมอบตัวนายกรัฐมนตรีคืนมาต่อไป

การเจรจาขอรับตัวนายกรัฐมนตรีได้เจรจากันอยู่ตลอดเวลา แต่ยังไม่ได้ผลอะไร จน
 ถึงเวลากลางคืน ทางฝ่ายรัฐบาลจึงได้ขอร้องไปอีก และแจ้งให้ทราบว่า ถ้าไม่ส่งตัวนายกรัฐมน
 ตรีมายังพระที่นั่งอนันตสมาคมภายในเวลา ๒๔.๐๐ แล้ว ทางฝ่ายรัฐบาลจะดำเนินการปราบปราม
 ทหารเรือทุกหน่วยต่อไป ถึงแม้จะได้ขอร้องเป็นเชิงบังคับเช่นนั้นแล้วก็ยังไม่ผล พล.อ. หลวง
 หาญสงคราม พล.อ. ชัยนนท์ จิตติบุญ และข้าพเจ้าก็ไปคอยรับตัวท่านนายกรัฐมนตรีอยู่ที่กรม
 การรักษาดินแดน ท่าพระจันทร์ ตั้งแต่เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ ก็ยังไม่ได้ผลอะไร ข้าพเจ้ารู้สึกเป็น
 ห่วงมาก เพราะข้าพเจ้าทราบว่า ถ้าทหารเรือไม่ส่งตัวนายกรัฐมนตรีมาภายในเวลา ๒๔.๐๐ แล้ว
 รุ่งขึ้นเวลาเช้า ทหารเรือทุกหน่วยจะต้องถูกยิง ถูกทิ้งระเบิดพร้อมกันหมดทุกแห่งตลอดทั้งท้อง
 พระโรง ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีถูกควบคุมอยู่ด้วย กองทัพเรือก็จะเสียหายอย่างย่อยยับ ข้าพเจ้า

เห็นว่าถ้าไม่เข้าเกยของจะไม่ได้ จึงขออนุญาต พล.อ. หลวงหาญสงคราม เพื่อขอติดต่อกับ ฝ่ายทหารเรือโดยตรงในเรื่องการส่งตัวนายกรัฐมนตรี เพราะข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าข้าพเจ้าพูด ผู้บัญชาการทหารเรือคงเชื่อและปฏิบัติตาม เพราะท่านเชื่อต่อข้าพเจ้ามาก ดังที่เห็นได้จากกรณีราชประสงค์ ซึ่งข้าพเจ้าสามารถนำผู้บัญชาการทั้ง ๓ กองทัพมาประชุมกัน ให้มีการหยุดยิงได้ ทั้งสองฝ่ายสำเร็จเรียบร้อยมาแล้ว ข้าพเจ้าจึงเชื่อมั่นในความสำเร็จคราวนี้

เมื่อ พล.อ. หลวงหาญสงคราม ได้อนุญาตแล้ว ข้าพเจ้ากับ พ.อ. ชัยนนท์ จึงตั้งบุญเกิดเดินทางโดยรถยนต์จากกรมการรักษาดินแดน มายังกรมเสนาธิการวกลาใหม่ในเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ เศษ และได้พูดโทรศัพท์ไปยังท้องพระโรง พระราชวังเดิม เพื่อขอพูดกับ พล.ร.อ. ดินรุ กมลานาจิน แต่ พล.ร.ต. แชน บัจจุสานนท์ แจ้งว่า ผบ.ทร. ไม่อยู่ ข้าพเจ้าจึงขอพูดกับ พล.ร.ต. แชน บัจจุสานนท์ เพื่อขอให้นำข้อความไปเรียน ผบ.ทร. ต่อไป ข้าพเจ้าได้พูดขอให้ทาง กองทัพเรือส่งมอบตัวนายกรัฐมนตรีมาเสียโดยด่วนภายในเวลา ๒๔.๐๐ แต่ พล.ร.ต. แชน บัจจุสานนท์ แจ้งว่า เวลาค่าคืนจะลำบากอาจเข้าใจผิดกันได้ ขอส่งเวลารุ่งสว่าง ข้าพเจ้าก็คาด คั้นให้ส่งให้ได้ และได้แจ้งเป็นการชุกสาย ๆ ไปว่า ถ้าไม่ส่งตัวนายกรัฐมนตรีมาภายในเวลา ๒๔.๐๐ แล้ว ทางฝ่ายรัฐบาลจะถือว่าทหารเรือที่อยู่ในท้องพระโรงเป็นกบฏหมดทุกคน และในเวลาเช้าตรู่ ฝ่ายรัฐบาลจะได้ทำการตั้งระเบิดหน่วยทหารเรือทุกหน่วยในพระนครธนบุรี และต่าง จังหวัดพร้อมกันทุกแห่ง และขอให้ถือว่าคำพูดของข้าพเจ้าเป็นคำขาด จึงขอให้ไปเรียน ผบ.ทร. ให้ทราบด้วย ซึ่ง พล.ร.ต. แชน บัจจุสานนท์ รับทราบและขอให้นำความไปเรียน พล.ร.อ. ดินรุ กมลานาจิน ต่อไป หลังจากนั้น ข้าพเจ้าก็ได้เดินทางกลับกรมการรักษาดินแดนเพื่อพบกับ พล.อ. หลวงหาญสงคราม แล้วเดินทางกลับพระที่นั่งอนันตสมาคม ข้าพเจ้ามาทราบในภายหลังว่า การ ที่ในชั้นต้น ทางทหารเรือยังไม่ส่งตัวจอมพลกลับในตอนกลางคืนวันนั้น ก็เพราะตัวท่านจอมพล เองขอร้องอยู่ก่อน ยังไม่ต้องการที่จะเดินทางกลับในเวลากลางวัน เกรงจะมีการเข้าใจผิดเป็นอัน ตราয়แก่ตัวท่านได้ และผลัดเดินทางในเวลารุ่งสว่าง ต่อเมื่อข้าพเจ้าได้โทรศัพท์แจ้งไปเป็นคำขาด จึงได้ดำเนินการส่งมอบตัวต่อไป

การที่ข้าพเจ้าต้องทำไปโดยไม่มี หน้าที่ ก็คงจะกระทำนั้น ก็เพราะเป็นห่วงชีวิตทหาร และประชาชนทั้งหลาย ตลอดทั้งทรัพย์สินสมบัติของประเทศไทยก็จะต้องถูกทำลายไปอีก โดยการ

กระทำของพวกเรากันเอง จึงได้กระทำลงไป เรืองนเต็มข้าพเจ้ามโหฬารให้ใครทราบเลย ข้าพเจ้าได้ทำอะไรลงไปบ้าง เพราะข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่า เท้าที่ข้าพเจ้าทำไปแล้วจะถูกกับความประสงค์ของผู้ปราบปรามหรือไม่ และเป็นการลวงลาหน้าหรือไม่ อาจมีบางท่านไม่พอใจก็ได้ แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า เมื่อสิ่งต่าง ๆ ที่ประสงค์ได้เป็นไปโดยเรียบร้อยแล้วก็เป็นที่พอใจ และที่ข้าพเจ้าได้กระทำลงไปก็ไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ การปฏิบัติของข้าพเจ้าเป็นผลสำเร็จสัมความมุ่งหมาย โดยเมื่อเวลา ๒๓.๓๐ ผู้บัญชาการทหารเรือพร้อมทั้งนายธง (น.อ. เอลิม สัตถธาวร) พล.ร.ท. พัน นาวาวิจิตร ได้นำนายกรัฐมนตรีมาส่งยังท่าทหารของอัครบิดรารจร จึงปรากฏว่า มี พล.ต. ม.ล. ชาม กุญชร ซึ่งเดินทางไปรับท่านที่ท้องพระโรง พระราชวังเดิม มาด้วย การส่งมอบตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี จึงได้สิ้นสุดลงด้วยความเรียบร้อย และในวันรุ่งขึ้น หน่วยต่าง ๆ ของกองทัพเรือก็ไม่ถูกทำลายต่อไปอีก สำหรับตัว พล.ร.อ. สินธุ์ กมลนาวิน พล.ร.ท. พัน นาวาวิจิตร และ น.อ. เอลิม สัตถธาวร ได้ถูกกักตัวอยู่ที่วังปารุสกวันตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป

วันที่ ๓ ก.ค. ๒๔๘๕ ยังคงมีการยิงกันประปรายอยู่บ้าง กว่าจะทำการติดต่อได้ทั่วถึงจนเวลาบ่ายสี่โมงเย็นจึงได้ส่งขบวนทุกแห่ง นับว่า การปราบปรามกบฏโดยใช้กำลังบังคับได้สิ้นสุดลงในวันนั้นเวลาบ่าย ต่อจากนั้น กรมการรับกรมควบคุมตัวบุคคลผู้สงสัยว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับพวกกบฏ หรือ ใช้กำลังต่อสู้ กับรัฐบาล เพื่อสอบสวน และดำเนินการ ในทางศาล ต่อไปตามกฎหมาย

เมื่อการปราบปรามได้สิ้นสุดลงแล้ว ทางฝ่ายผู้ปราบปรามก็ได้ส่งทหารบกจากหน่วยในพระนครบ้าง ต่างจังหวัดบ้าง เข้ายึดครองหรือควบคุมหน่วยต่าง ๆ ของทหารเรือไว้เกือบทั่วทุกแห่ง ที่กองบัญชาการทหารเรือศาลาแดง ทหารบกได้เข้ายึดครองตั้งแต่ ๓๐ มิ.ย. ๘๕ หลังจากทหารเรือได้ถอนตัวออกจากกองบัญชาการไปแล้ว นอกจากทหารบกที่เข้าไปปราบปรามเมื่อวันที่ ๓๐ มิ.ย. แล้ว ยังมีตำรวจอีกพวกหนึ่งที่เข้าไปในกองบัญชาการเพื่อค้นหาบุคคลบางคนเมื่อไม่พบและยังมิเห็นเป็นการชุกชุมแล้วก็ถอยไป แต่มิได้ร่วมมือยึดครอง กองบัญชาการได้รับความเสียหายมาก ทรัพย์สินของทางราชการ และส่วนตัวได้สูญหายไปมากมายจากการปราบปรามคราวนี้

ทุกกองเรือรบทำราชการดีรู้ ทหารได้เข้ายึดครองตั้งแต่ ๓๐ มี.ย. ๕๕ หลังจากททหารเรือถอยหนีข้ามฟากไปอยู่ฝั่งธนบุรี เข้าของต่าง ๆ ของทางราชการที่เหลืออยู่ส่วนมากถูกทำลายและสูญหายไปเช่นกัน นอกจากนั้น กรมหน่วยต่าง ๆ ถูกยึดครองหรือควบคุมโดยทหารบกในเวลาต่อมา คือกองบัญชาการกองทัพเรือ กรมสรรพาวุธทหารเรือ บัณฑิตพระจุลจอมเกล้า กรมพลศึกษาทหารเรือ กรมอุททหารเรือ และบรรดาเรือต่าง ๆ ในสังกัดกองเรือรบ ที่สถานีทหารเรือ สัตหีบก็ถูกทหารบกเข้ายึดครองเช่นกัน ส่วนกองบินทหารเรือที่สัตหีบ ไซทหารอากาศยึดครอง หัวหน้ายึดครองหรือควบคุมในระยะแรกเท่าที่ทำได้เฉพาะหน่วยใหญ่ ๆ มีดังนี้

- กองบัญชาการทหารเรือ พล.อ. หลวงจลยุทธยรรยง (พล.ต.)
  - กรมสรรพาวุธทหารเรือ พล.จ. ชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.อ.)
  - สถานีทหารเรือสัตหีบ พล.ท. พจน์ ชุณหะวัณ (พล.ต.)
  - กองบินทหารเรือสัตหีบ พล.อ.อ. บุญชู จันทร์เบกษา (น.อ.)
  - บัณฑิตพระจุลจอมเกล้า พ.อ. นิลนนท์ กระหม่อมทอง (พ.ต.)
- นอกจากนี้เป็นส่วนย่อยมิได้จัดจำไว้

สถานีที่บางแห่งเมื่อถูกยึดครองหรือควบคุมแล้ว ถ้าหัวหน้าที่นำทหารเข้าไปถือว่าตนยึดครองแล้ว ก็มักจะได้ทำการขนอาวุธยุทโธปกรณ์และพัสดุเงินสำรองของหน่วยเอาไปจากหน่วยนั้น ๆ เพราะผู้เข้ายึดครองจาทหารเรือเป็นฝ่ายแพะจะยึดอะไรไปก็ได้ เรือกลเล็ก รดยนต์ ตามทางเอาไปได้ก็เอาไป ทำให้บรรดาพัสดุอาวุธยุทโธปกรณ์ของทหารเรือต้องเสียหาย และสูญหายไป ในคราวนี้เป็นจำนวนมากมาย แต่ถ้ามุ่งเข้าไปถือว่าควบคุมแล้วก็ไม่ใครจะเกี่ยวข้องกับเขาของต่าง ๆ นอกจากสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วจะถูกฝ่ายยึดครองกระทำไป ผู้ถูกยึดครองเองเห็นเป็นโอกาสที่กำลังบ้านแตกสาแหรกขาด ก็เลยสมทบร่วมแรงหยิบฉวยเอาไปเสียอีกเป็นการเพิ่มเติมความเสียหายให้มากขึ้น ส่วนอาวุธสมัยใหม่ที่ทางฝ่ายแม่ทัพของสหรัฐอเมริกามอบให้ทหารเรือเป็นจำนวนมากอยู่ที่กรมสรรพาวุธนั้น ขาพเจ้าได้ขอไหเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเรืออเมริกันที่ป็นหัวหน้าไปติดต่อสั่งห้ามขนย้ายเคลื่อนที่ใด จึงมิได้ขนไป

สำหรับที่ทำการกองเรือยุทธการปัจจุบันนี้ ทางฝ่ายตำรวจในบังคับบัญชาของ พล.ต. หลวงจลยุทธวิชัย กำลังเดินทางจะเข้ามาทำการควบคุมเหมือนกัน เมื่อขาพเจ้าทราบ จึงได้

โทรศัพท์แจ้งให้หัวหน้าหน่วยผู้จะเข้ามาทราบว่า หน่วยดังกล่าวทหารเรือกองเรือรบได้เข้าไปอยู่ แล้ว และอยู่ในความรับผิดชอบของข้าพเจ้า ทางตำรวจจึงถอนกำลังกลับไป มิได้เข้าควบคุม

เป็นอันว่าในระยะเวลาจากวันที่ ๓๐ มิ.ย. ๕๕ เป็นต้นไป หน่วยต่าง ๆ ของทหารเรือได้ถูกยึดครองหรือควบคุมโดยทหารบกเป็นส่วนใหญ่ จนต่อมา ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้บัญชาการทหารเรือแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้มีการเจรจาขอปล่อย ค่อยๆ ผ่อนคลายและถอนทหารบกไปตามลำดับ แต่คงได้เข้าของ หรือปืนเล็ก อาวุธ คืบมาบ้างเป็น ส่วนน้อยเท่าที่จำเป็น นอกจากบรรดาสรรพาวุธตามหน่วยบางหน่วยจะถูกยึดไว้แล้ว บรรดา เครื่องสรรพาวุธและกระสุนปืนที่ได้นำเข้ามาจากต่างประเทศ เมื่อตกเข้ามาถึงกรุงเทพฯ แล้ว ก็ถูกนำไปกักไว้ออกด้วย ความเสียหายของกองทัพเรือในคราวนี้จึงเป็นความเสียหายครั้งมหึมาศาล ของกองทัพเรือ ซึ่งข้าพเจ้าจะได้แจ้งจำนวนความเสียหายให้ทราบต่อไป

วันที่ ๒ ก.ค. ๕๕๕๕ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ปลดผู้บัญชาการทหารเรือและนายพลเรือชั้นผู้ใหญ่ รวม ๘ คน ออกจากประจำการ และสั่งพักราชการทหารเรืออีกหลายคน บางคน ก็ถูกนำตัวไปกักไว้เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนและฟ้องร้องกันไป และในโอกาสเดียวกันนี้ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้บัญชาการทหารเรือ ซึ่งตำแหน่งนี้ ข้าพเจ้าเองก็ไม่สู้มีความสนใจนัก แต่เมื่อเกิดความจำเป็นจนแก่กองทัพเรือในระยะบ้านแตกสาแหรกขาดแล้ว ข้าพเจ้าก็จำต้องรับเอาไว้ ถึงแม้ในระยะหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ พ.ศ. ๕๕๘๕ มาแล้ว ผู้บัญชาการทหารเรือแต่ละคนเมื่อพ้นตำแหน่งไปแล้ว มักจะเลยไป อยู่ในคุกบ้าง เขาตมบ้าง กระทรวงกลาโหมบ้าง สำหรับข้าพเจ้าเองก็นั่งเสียดายอยู่เหมือนกัน แต่คิดว่าถ้ามีอะไรเกิดขึ้นก็พอแก้ไขเอาตัวรอดได้ เพราะข้าพเจ้าถือว่า ข้าพเจ้าทำดีเพื่อประเทศชาติ มิได้มีความมุ่งร้ายหมายขจัดผู้ใด และกระทำไปโดยความยุติธรรมที่สุด แต่กระนั้นก็เกือบไปอย่างอดสู ๆ ผู้บัญชาการทหารเรือในสมัยนั้นเหมือนกัน

ในวันนั้น กระทรวงกลาโหมได้ออกคำสั่ง ลับ ด่วน ที่ จ. ๖๕๗๘/๓๕๗๗๘ ลงวันที่ ๒ ก.ค. ๕๕๕๕ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงกองทัพเรือชน ๓๒ คน ดังมีรายนามต่อไปนี้

- จอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- พล.อ. ฉิม ชุณหวัณ ผู้บัญชาการทหารบก

พล.ร.ท. หลวงสุนาวินจิวัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

พล.อ. หลวงหาญสงคราม เสนาธิการกลาโหม

พล.อ.อ. พัน รณนภากาศ ฤทธาคนี ผู้บัญชาการทหารอากาศ

พล.อ. หลวงเสนาณรงค์ ปลัดกระทรวงกลาโหม

พล.ร.ท. หลวงพลสินธวานันต์ ผู้บัญชาการทหารเรือ

พล.อ. หลวงวิจิตรสงคราม

พล.อ. หลวงชาตินักรบ

พล.ท. สฤษดิ์ ชนวิชาติ แม่ทัพที่ ๓

พล.ต.ท. เม้า สรียานนท์ รองอธิบดีตำรวจ

พล.ต. บุญญิต เทพหัสดินทร์ ณ ออยุธยา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

และมี พล.อ. เกษ เสดขประดิยุทธ รองผู้บัญชาการทหารบก เข้าร่วมประชุมด้วย

อีกผู้หนึ่ง

คณะกรรมการชุดนี้ได้เริ่มประชุมกันตั้งแต่วันที่ ๓ ก.ค. ๒๕ เป็นต้นไป การประชุมนี้ก็เป็นการปรับปรุงให้กองทัพเรือลดกำลังลง มิได้ปรับปรุงเพื่อให้กองทัพเรือมั่งคั่งสมบูรณ์ เพื่อให้เป็นกำลังรบอันเข้มแข็งของประเทศ ผู้ที่คัดค้านได้แทนกองทัพเรือก็แต่เพียงข้าพเจ้าคนเดียวเท่านั้น นอกนั้นก็เหมือนว่าถ้าใครหาทางตัดทอนกำลังกองทัพเรือลงได้มาก จะได้รับความดีความชอบ แต่ก็มีบางท่านหนึ่งเฉย ๆ ไม่ออกความเห็นและไม่กล้าพูดอะไร คงมาพูดนอกที่ประชุมว่า ท่านเห็นใจทหารเรือเหมือนกัน แต่พูดไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในการประชุมคราวนี้บางอย่างก็ต้องโอนอ่อนผ่อนตาม บางอย่างก็ใช้ขยายหลักเสียงหรือประวิงเวลา แต่บางอย่างก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ การโต้แย้งถกเถียงและการปฏิบัติการของข้าพเจ้า เพื่อกองทัพเรือในคราวนี้ ทำให้บางคนมองไปว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ขัดขวางบ้าง เป็นผู้ที่ไม่น่าไว้วางใจบ้าง อันเป็นช่องทางให้ผู้ที่หาความดี โดยการประจบสอพลอแก่ลี้กล้าวร้ายป้ายสีข้าพเจ้า หากความดีได้ตัวโดยขาดมนุษยธรรม แต่ข้าพเจ้าก็หาวิตกไม่ จุดหมายของข้าพเจ้าก็เพื่อที่จะถูกกองทัพเรือให้มีการเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ส่วนเหตุการณ์ต่อไปจะเป็นอย่างไรแล้วแต่กาลเวลา เมื่อสิ่งที่มีจุดหมายสำเร็จแล้วก็จะใช้ได้

ข้อตกลงของการประชุมคณะกรรมการปรับปรุงกองทัพเรือเท่าที่ทำได้ ที่สำคัญ ๆ มี

ดังนี้

๑. ให้ยุบกรมนาวิกโยชินที่กรุงเทพฯ ฯ และสั่งหีบให้หมด คงเหลือไว้ ๓ กองพัน ให้ปลัดนายทหารที่เกินอัตราทำล้งออก ให้หมด

๒. ให้ย้ายกองบัญชาการกองทัพเรือไปอยู่ที่บ่อนพระจุลจอมเกล้า

๓. ให้ย้ายกองเรือรบตลอดทั้งเรือ ในสังกัดไปอยู่สัดหีบ และเปลี่ยนชื่อกองเรือรบ

เป็นกองเรือยุทธการ

๔. กองสัญญาณทหารเรือที่ศาลาแดงให้ย้ายไปอยู่ที่อื่น

๕. ให้โอนกองบินทหารเรือที่สัดหีบ ให้กองทัพอากาศ

๖. กองสำรวจตรวจทหารเรือของมณฑลทหารเรือกรุงเทพฯ ฯ ให้ยุบเลิก

๗. ที่ทำการกองเรือรบเดิมที่ท่าราชวรดิฐไม่ให้ทหารเรือหรือทหารเหล่าอื่นเข้าอยู่

๘. โอนสถานที่ทำการหมวดเรือพระราชพิธีแจวบางลำภู ให้ทหารบก

๙. สถานที่ นย. ๕-๕ ตำบลสวนอนันต์ ไม่ให้ทหารเรือเข้าอยู่

จากผลของการประชุมดังกล่าวแล้ว มีเหตุผลและรายละเอียดดังที่ข้าพเจ้าจะเล่าต่อไป

๑. การยุบเลิกกรมนาวิกโยชินทั้งที่กรุงเทพฯ ฯ และสัดหีบนั้น ก็เพื่อไม่ให้กองทัพเรือ มีทหารนาวิกโยชินต่อไปอีก เพราะหน่วยงานนี้เป็นหน่วยที่ไม่น่าไว้วางใจ และต้องการปลัดนายทหาร นย. ออก แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าการทำงานเช่นนี้จะยุ่งเหยิงกันมาก ตลอดทั้งผู้ที่มีเด็กรูเห็นกับเหตุการณ์รวมทั้งครอบครัวของพวกเขาเหล่านั้นด้วย ทหารนาวิกโยชินนั้นต่างประเทศ เขากมกน และถือเป็นกำลังหลักอย่างหนึ่งของทหารเรือ ถ้ายกเลิกหมดก็เท่ากับตัดตอนกำลังของกองทัพเรืออย่างยิ่งใหญ่ แต่เมื่อเกิดความจำเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าก็ขอมอบที่จะยุบเลิกกรมนาวิกโยชิน แต่ก็จำต้องขอไว้สัก ๓ กองพัน โดยอ้างว่าเมื่อจะใช้สัดหีบเป็นสถานที่ทหารเรือสำหรับกองเรือรบต่อไปแล้ว ก็จำเป็นต้องมีหน่วยป้องกันสถานที่ทหารเรืออย่างเขียงต่างประเทศ เขาปฏิบัติกัน และทหารพวกนั้นก็จะได้มีหน้าที่เขาตรวจรักษาการณ์และป้องกันสถานที่บนบกด้วย ซึ่งที่ประชุมก็ตกลงให้มัททหารไว้ ๓ กองพัน เรียกว่า "กองป้องกันสถานที่ทหารเรือ"

(ก.ป.ส.) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อกลับเป็นกรมนาวิกโยธินในปัจจุบันนี้ นอกจากขอให้มีกองบั้งกัน
 สถานทหารเรือแล้ว ข้าพเจ้าขอให้มีโรงเรียนพลทหารเรืออีกหนึ่งโรงเรียน เพราะเรายังไม่มี
 เหมือนของต่างประเทศซึ่งเขามีกันเกือบทุกประเภท ทั้งกองทัพบกของไทยก็มีแล้วเรียกว่า ศูนย์
 การฝึก ตั้งอยู่ที่ปราณบุรี ทหารเรือก็ขอมิได้บ้าง เพื่อเอาใจฝึกทหารใหม่ที่เราเรียกเข้ามารับ
 ราชการทหารเรือ ที่ประชุมตกลงให้มีโรงเรียนนั้นขึ้น เรียกว่า "โรงเรียนพลทหาร" ซึ่งคงมี
 อยู่จนปัจจุบันนี้ ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าต้องการให้มีรากฐานของกรมนาวิกโยธินเหลือใจ โดย
 เปลี่ยนชื่อเสียใหม่ ส่วนอัตรากำลังกองพัน ๓ กองพันที่จะตั้งขึ้น โดยใช้ชื่อว่า กองบั้งกัน
 สถานทหารเรือ นั้น ข้าพเจ้าจะได้จัดอัตราแบบกองพันอเมริกา (ไม่ใช่อัตรากองพันแบบเดิม)
 ทั้งนี้เพราะขณะนั้นทางอเมริกาได้ส่งหน่วยแม่ทัพมาช่วยเหลือแนะนำในกิจการทหารแล้ว การจัด
 กำลังกองพันก็ต้องจัดแบบอเมริกา และนอกจากนั้นการจัดกองพันแบบอเมริกาก็เพื่อรับอาวุธ
 ยุทโธปกรณ์ที่จะได้รับจากการช่วยเหลือต่อไป ซึ่งกำลัง ๓ กองพันนี้อัตรากำลังมากกว่าเดิมมาก
 แล้วจัดโรงเรียนพลทหารเรือขึ้นเป็นรูปการปกครองในเรือ แบ่งกราบ ตอน ออกตามสมควร
 ทั้งนี้เพื่อเอาทหารนาวิกโยธินของหน่วยที่ยุบเลิกมาบรรจุในหน่วยทั้งสองนี้ ซึ่งทำให้นายทหาร
 ของหน่วยที่ยุบเลิกไม่พอบรรจุตามอัตราใหม่ จึงเป็นการแก้ไขการปลดออกไปได้ คงปลดไปพอ
 เป็นพิชี่ ๔-๕ คน

๒. เรื่องให้ย้ายกองบัญชาการกองทัพเรือไปอยู่บ้นมพระจุลจอมเกล้า ทั้งนี้เพื่อ
 ไม่ให้ทหารเรืออยู่ในพระนคร—ธนบุรี เมื่อกองบัญชาการกองทัพเรือย้ายไปแล้ว สถานเดิม
 ก็จะให้เป็นโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย หรือหน่วยพลเรือนต่อไป ข้าพเจ้าขอมอบที่จะย้ายออก
 ไป แต่ขอให้ทางราชการเร่งรัดทำถนนสายกรุงเทพ ฯ บ้นมพระจุล ฯ ให้เรียบร้อยก่อน และขอ
 งบประมาณก่อสร้างสถานทหารเรือ ทั้งนี้เพื่อประหวัดเวลาไว้เมื่อไม่มีเงินก่อสร้างก็ไปไม่ได้
 อยู่เอง ส่วนถนนไปบ้นมพระจุล ฯ ก็ให้เร่งรัดทำตั้งแต่คราวนั้น จนใช้ได้เรียบร้อยในปัจจุบันนี้

๓. ให้ย้ายกองเรือรบและเรือในสังกัดไปอยู่ที่สถานทหารเรือลัดหีบ ข้าพเจ้าขอมอบ
 ที่จะไป แต่ขอให้มีเงินสร้างโรงเรียน บ้านพักนายทหารให้พอก่อน และเมื่อตั้งเป็นสถาน
 ทหารเรือแล้ว เรือต้องไปอยู่ที่ถนนกุดกองมูเรือ โรงงานซ่อมเรือ คลังสัมภาระต่าง ๆ หากมี

เงินสร้างเรือรบแล้วก็จะย้ายไป ในขณะนั้นอยู่ในกรุงเทพฯ ก่อน ส่วนเรือใช้การได้ไม่
เกี่ยวกับการซ่อมก็ให้ไปจอดที่บางจากหรือบางนา

๔. กองสัญญาณทหารเรือที่ศาลาแดง ซึ่งทหารบกเขายศครองตั้งแต่แรกนั้น เป็น
อันว่าไม่ให้ทหารเรือเข้าอยู่คือไป เพราะสถานที่นั้นมักเป็นจุดเริ่มต้นก่อการกบฏ (ต่อมาได้ทดลอง
เลี้ยงเบเคียง เพื่อขอคนกลับมากก็ไม่เป็นผล) ส่วนกองสัญญาณ ๗ เดิมจะย้ายไปอยู่ที่ใดก็เป็นเรื่อง
ของทหารเรือเอง อาศัยบ้านเรือนสิ่งต่าง ๆ โยกย้ายไปไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงให้ไปอยู่ที่ป้อมพระจุล-
จอมเกล้าซึ่งมีที่พักทหารอยู่แล้ว ส่วนกองสัญญาณ ๗ เดิม ทหารบกหน่วยสื่อสารก็ได้เข้าอยู่
จนปัจจุบันนี้

๕. ให้โอนกองบินทหารเรือให้กับกองทัพอากาศ ทั้งนี้โดยเห็นว่ากองบินทหารเรือ
ไม่จำเป็น เมื่อมีสงครามเกิดขึ้นก็ส่งหน่วยบินมาสังกัดหรือใช้รวมกันก็ได้ นอกจากนั้นก็สะดวก
ในการซ่อมเครื่องบินเมื่อเกิดการชำรุดชนก็ซ่อมที่ดอนเมือง กองบินนั้นเดิมเป็นของทหารอากาศ
อยู่แล้ว ในการโอนกลับมาก็ไม่เดือดร้อนอะไร ส่วนนายทหารและพันจ่าซึ่งเดิมเป็นทหารเรือ
นั้น ถ้าใครไม่อยากจะโอนไปอยู่กับทหารอากาศ จะคงอยู่กับทหารเรือ ข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้องแม้แต่
คงมุ่งคงกองบินทหารเรือในครั้งนั้น ข้าพเจ้าก็รับไว้

๖. กองสารวัตรทหารเรือของสถานทหารเรือกรุงเทพฯ เล็กหมด โดยเหตุที่ว่าการ
ตั้งหน่วยสารวัตรทหารเรือเป็นการช้อนกับทหารบก เพราะพระนครและธนบุรีเป็นเขตพนทของ
มณฑลทหารบกกรุงเทพฯ การจัดหน่วยสารวัตรเป็นหน้าที่ของมณฑลทหารบกกรุงเทพฯ ดังนั้น
สารวัตรทหารเรือจึงหายกลเล็ก คงให้ทหารเรือมีสารวัตรทหารได้เฉพาะสี่ตึก ซึ่งเป็นเขตพนท
ของทหารเรือเท่านั้น สารวัตรทหารเรือจึงไม่มีในพระนคร-ธนบุรี ในขณะนั้น

๗. ท้าการกองเรือรบเดิม ที่ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ของท่าราชวรดิฐ ให้ทหารเรือออกไป
ให้หมด ไม่ให้ตั้งอยู่คือไป เพราะสถานที่นั้นเป็นจุดซึ่งทหารเรือก่อการไม่สงบมา ๒ ครั้งแล้ว
และไม่ให้ทหารไม่ว่าเหล่าใดเข้าอยู่ เพราะใกล้พระบรมมหาราชวัง ผลสุดท้ายที่ท้าการกองเรือ-
รบ ต้องย้ายข้ามฟากไปอยู่ยังที่ท้าการกองเรือยุทธการปัจจุบันนี้ สถานที่กองเรือรบเดิมได้ตกเป็น
ที่ท้าการของกรมสหกรณ์ที่ดิน โดยเรือเรือนโรงของเก่าออก และสร้างใหม่ตั้งที่เห็นอยู่ใน
ปัจจุบันนี้

๘. ท้าการหมวดเรือพระราชพิธีในคลองมอญเดิม ถูกตัดพันทอดออกไปมาก ให้คง
อยู่เฉพาะคอนริมนิดหน่อยสำหรับจอดเรือพระราชพิธีแจว พาย เท่านั้น ในชนเดิมจะเอา
ให้หมด ให้เรือไปจอดที่อื่นโดยหาที่เอาเอง เมื่อข้าพเจ้าบอกว่าเรือเหล่านี้เป็นเรือสำหรับ
พระบรมวงศานุวงศ์ประทับไปประพาสในที่ต่าง ๆ เป็นเรือพระราชพิธี ถ้าไม่ให้อยู่ที่เดิมก็ไม่มท
อื่น ๆ ที่จะอยู่ จึงได้ยอมให้อยู่ได้ แต่ตัดพันทอดออกไปเหลือไว้เฉพาะตงแต่ท้าวการกับท้าวจอดเรือ
เท่านั้น นอกนั้นมอบให้กองทัพบก

๘. สถานที่ตั้งตลอดทั้งอาคารของกรมนาวิกโยธิน ๕-๕ ซึ่งได้ยุบเลิกทหารหน่วยนี้
ไปแล้ว ให้โอนให้กองทัพบกไปซึ่งกลายเป็นที่ตั้งของหน่วยทหารช่างในปัจจุบันนี้

นอกจากข้อตกลงดังกล่าวมาแล้ว ยังมีบางสิ่งท้าวเจ้าไม่สามารถปฏิบัติได้คือ ขอ
ให้ข้าพเจ้าปลดนายทหารเรือชั้นนายพล ให้หมดทั้งกองทัพ ข้าพเจ้าขอรับรองไม่ปฏิบัติ โดยอ้างว่า
เป็นการเสียหายแก่กองทัพเรืออย่างยิ่ง เพราะนายทหารกว่าจะเป็นนายพลขึ้นมาคนหนึ่ง ๆ ไม่
ใช้เวลาเล็กน้อย ต้องมีความสามารถได้งานกิจการมานาน จึงได้เลื่อนยศเป็นนายพล และ
นายพลเรือ ที่เหลืออยู่นั้นได้เกี่ยวข้องกับภารกิจด้วย การปลดจึงไม่เป็นการยุติธรรม และ
เมื่อปลดคนอื่นใดก็ต้องปลดตัวเองด้วย จึงเป็นอันว่าการปลดนายพลเป็นอันระงับ แต่ผู้เป็น
ประธานก็จะให้ปลดนายพลอีกคนหนึ่ง โดยอ้างว่าเป็นเจ้า ข้าพเจ้าก็ทักท้วงไว้โดยชี้แจงว่า ถึง
ท่านเป็นเจ้า ท่านก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับภารกิจ การปลดออกจะไม่เป็นการสมควร จึงเป็นอัน
ระงับไป พวกนายพลจึงไม่มีใครถูกปลดเลย นอกจากนั้นก็มีเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งไม่สำคัญ
นัก เช่น กองต่อสู้อากาศยาน (สอ.) ตั้งยุบไปโดยปริยาย เพราะปืนใหญ่และอุปกรณ์การ
ยิง เช่น ไฟฉายถูกยึดไปหมด หน่วยนักเสียหายไป แต่ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะตั้งอีกให้ได้ โดยใช้
ปืนสมัยใหม่ที่ได้ออรองคือหัวหน้าหน่วยแม็กให้ช่วยเหลือ ซึ่งได้เจรจากันไว้เรียบร้อยแล้ว และ
จะมีกำลังเข้มแข็งกว่าเดิมอีก แต่ข้าพเจ้าก็หมดโอกาสเสียก่อน นอกจากการปรับปรุงตงท้าว
มาแล้ว ยังมีอีกอย่างหนึ่งที่นับว่าดีหน่อย คือให้เพิ่มตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารเรือชั้น
ทงน ก็โดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านต้องการบรรจุนายพลเรือเข้าไว้ในกองทัพเรือหนึ่งคน

ข้าพเจ้าเกลียดเล็นอดตงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารเรือชั้นหนึ่งตำแหน่ง อย่างกองทัพบกและ
ให้เหมือนกันทั้ง ๓ กองทัพ

ความเสียหายอันเนื่องจากกบฏในคราวเฉพาะเรือทงม มี

เรือรบหลวงศรีอยุธยา จมหน้าท่าทหารกองบัญชาการกองทัพเรือปัจจุบันกู้ไม่ได้

เรือ ต. ๓ จมหน้าบ่อนพระจุลจอมเกล้า

เรือตระเวนจารี จมทางด้านใต้สะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ

เรือรบหลวงคำรณสินธุ์ จมหน้ากรมอุทการเรือ (กู้ขึ้นได้ภายหลัง)

เมื่อได้สำรวจและรวมค่าเสียหายต่าง ๆ แล้ว ปรากฏดังนี้

๑. ค่าเสียหายของหน่วยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรือ เครื่องจักร อาคาร เครื่องมือ ตลอดจน

สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ๓๘,๕๕๘,๕๐๓ บาท

๒. ค่าเสียหายของหน่วย ๆ เกี่ยวกับสรรพาวุธ ๕๗,๐๖๒,๒๕๗ บาท

๓. ค่าเสียหายเกี่ยวกับรถยนต์ จักรยานยนต์ และเครื่องอะไหล่ ๘,๓๘๕,๕๐๓ บาท

๔. เกี่ยวกับเงินราชการ เงินสโมสร และเงินอื่น ๆ ๓,๒๓๘,๕๐๓ บาท

รวมทั้งสิ้น ๑๐๗,๑๓๓,๗๖๓ บาท

มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บดังนี้

นายทหาร เสียชีวิต ๕ บาดเจ็บ ๕ พันจ่า บาดเจ็บ ๒

จ่า เสียชีวิต ๘ บาดเจ็บ ๓๕

พลทหาร เสียชีวิต ๒๖ บาดเจ็บ ๕๒ นักเรียนเตรียมนายเรือ เสียชีวิต ๓

พลเรือน เสียชีวิต ๒ บาดเจ็บ ๓ ไม่ทราบยศ นาม เสียชีวิต ๕๓ บาดเจ็บ ๘๗

วันที่ ๖ ก.ย. ๒๔๘๕ เวลา ๑๐.๐๐ ได้ประกาศยกเลิกการใช้กฎอัยการศึก ซึ่งได้

ประกาศใช้ตั้งแต่ ๓๐ มิ.ย. ๒๔๘๕ การกบฏแมนฮัตตันจึงได้สิ้นสุดลงเพียงนี้

ต่อจากนี้ไปก็ได้มีการพิจารณาความผิดความชอบ โดยพิจารณาเพิ่มเงินเดือนให้เป็น

กรณีพิเศษ เรียกว่าเงินเพิ่มเพื่อการสู้รบ (พ.ส.ร.) โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ผู้ใดร่วมปฏิบัติการ

ปราบปรามตั้งแต่วันที่ ๒๘ มิ.ย. เป็นต้นไป จะได้เพิ่ม ๒ ชั้น ตั้งแต่ ๓๐ มิ.ย. เป็นต้นไป คน
 ละ ๓ ชั้น สำหรับขอขำเจ้าชงไปปฏิบัติราชการตั้งแต่ ๒๘ มิ.ย. ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการ
 กระทรวงกลาโหม (พล.ท. สฤษดิ์ ธนะรัชต์) ขณะนั้น ได้พิจารณาเป็นกรณีพิเศษคือ คัดออก
 เสีย ๓ ชั้น จากที่ขอไป ๒ ชั้น คงได้รับ ๓ ชั้น ซึ่งข้าพเจ้าก็พอใจแล้ว ท่านอาจคัดออกทั้งหมด
 หรือปลดข้าพเจ้าออกจากประจำการก็ได้ ที่ท่านยังให้ ๓ ชั้น ก็นับว่าท่านกรุณาแล้ว ความ
 ภูมิใจของข้าพเจ้าหาได้อยู่ที่ได้รับเงิน พ.ต.ร. ไม่ แต่อยู่ที่ได้แก้ไขเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๓๐ มิ.ย.
 ได้เป็นผลสำเร็จ ทำให้ชีวิตมนุษย์และทรัพย์สินสมบัติของประชาชนและชาติไม่ต้องถูกทำลายต่อไป
 อีก ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าได้รับส่วนกุศลเพียงพอแล้ว สำหรับผู้ใดจะทำอะไรกันไปในนั้นเป็นเรื่องของ
 บุคคลแต่ละคน ใครทำกรรมดีไว้ก็ได้รับกรรมดีสนอง ใครทำชั่วก็ได้รับกรรมชั่วสนองเช่นกัน
 ไม่เรอกลชาเท่านั้น สุดท้ายขอขำเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายจงประกอบแต่กรรมดีตั้งที่ ๆ พบ ๆ
 จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวไว้ว่า จงทำดี จงทำดี และจงทำดี แล้ว
 ท่านจะได้รับผลแห่งการทำดีตอบแทนสนองต่อไป.

พล.ร.อ. หลวงพลสินธวานันท์

□ □ □

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มิตรไทย เลขที่ ๓๒ แขวงสะพานช้างโรงสี ถนนบำรุงเมือง พระนคร

นายไสรจ มีสวรรค์ ผู้พิมพ์โฆษณา ส.ค. ๒๕๐๔

